

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica šte. 5/II.,
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 18 din
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711

Zadnji čas za resno borbo proti pijančevanju

»Pijanec se spreobrne, ko se v jamo zvrne«, je star kmečki pregovor. Ta pregovor je pač nastal spričo krute resnice, da pijanca ne spraviš zlepa na pametno pot. Pijanec se pač gotovo zaveda, da je na krivi poti, toda je silno iznajdljiv, kadar se brani. Eden pije iz obupa, drugi iz žalosti, tretji celo trdi, da mu je alkohol potreben za zdravje. Pa še tisoč drugih vzrokov najdejo nesrečni alkoholiki, da perejo svoje grehe pred svetom.

Alkoholik tudi nikdar in pod nobenim pogojem ne priznava, da ga strup hitreje ali počasneje uničuje. Šele, ko so njegova jetra kakor gnila goba in so njegovi razrvani živci ko stara cunjca, pride k zdravniku, ki skuša rešiti bolnika, če že ni prepozno.

Greh je proti samemu sebi, če z alkoholom uničuješ svoje zdravje, a pravi zločin je, če ima alkoholik še otroke. Redki so otroci alkoholika, ki bi bili čisto zdravi, zlasti še če je hkratu z očetom pijanka tudi mati. Telesno in duševno zaostali so taki nesrečni otroci, ki so v nebo vpijoča obtožba zločinskih roditeljev. Poleg vsega drugega prepogosto prinesejo taki otroci na svet tudi od staršev podedovano nagnjenje do popivanja.

Strašne številke o popivanju v Sloveniji nam govore, da se naš narod vtaplja v alkohol. Kam bo to dovedlo? Blizu 450 milijonov dinarjev zapije letno Slovenija (za 243 milijonov dinarjev vina, za 104 milijone dinarjev piva in za 110 milijonov dinarjev žganja). V vsej Sloveniji je nad 6000 gostiln, tako da pride približno 180 Slovencev na eno gostilno. Povprečno pride na enega Slovenca letno 30 litrov alkohola. To so samo dognane številke, a nedvomno je, da se popije še več. Nič ne bomo pretiravali, če rečemo, da dejansko popije Slovenija na leto vsaj za 500 milijonov dinarjev alkoholnih pijač, to je torej za pol milijarde dinarjev.

Med posameznimi našimi mesti in večjimi kraji zapijejo letno: Ljubljana 59 milijonov, Maribor 29 milijonov, Trbovlje 13 milijonov, Celje 10 milijonov, Ptuj tudi 10 milijonov, ljubljanska okolica 11 in pol milijona dinarjev in tako naprej. Najbolj razsaja pijanstvo seveda v vinorodnih krajih, kjer marsikje ljudje — zajtrkujejo le vino. Vino pijejo v teh krajih že šolski otroci. Dognano je, da do 86 odstotkov šolskih otrok uživa v vinorodnih krajih alkohol, a v nevinorodnih samo do 40 odstotkov. Med otroci je najmanj razširjeno uživanje alkoholnih pijač po mestih, kjer so pač starši že bolj poučeni, kako strašen strup je alkohol za doraščajočo mladino.

Alkohol je kriv, da imamo na Slovenskem čedalje več bebastih in bolehnih otrok, a kriv je tudi številnih umorov, pretefov, nesreč in boleznih, zlasti jetike. V petletju od 1. 1931. do 1. 1935. je umrljivost zaradi umorov in ubojev v Sloveniji znašala na 100.000 prebivalcev povprečno nad devet. To velja torej povprečno za vso Slovenijo, toda za same vinorodne kraje so te številke še strašnejše. Samo v brežiškem okraju je dosegla v istem času umrljivost zaradi umorov in ubojev na 100.000 prebivalcev nad 22, v

ptujski okolici nad 17, v okraju Maribor levem bregu skoro 14, v krškem okraju skoro 13 in v Črnomlju skoro 12. Smrtnih nesreč zaradi pijanosti je bilo v omenjenih petih letih na 100.000 prebivalcev v vinorodnih krajih: v brežiškem nad 64, v novomeškem blizu 65, v ptujski okolici nad 51 in v mestu Ptuj 123, med tem ko jih je prišlo za vso Slovenijo povprečno le nekaj nad 46 na 100.000 prebivalcev. Prav tako je v vinorodnih krajih zelo velika umrljivost za jetiko.

Vse sili za delom v Nemčijo

Še danes po 20 letih svobode velja, da je pri nas na Slovenskem bogat skoro le tujec. Večjih lastnih podjetij nimamo, in čeprav nas je Slovencev malo, je naše preživljanje težavno. Zato vse sili za delom v tujino, zlasti v Nemčijo.

Na izseljenski komisariat v Ljubljani se neprestano obračajo številni delavci, da bi jim priskrbel delo v tujini. Ker je v zadnjem času dobilo nekaj naših ljudi delo v nemški industriji, si mislijo tudi drugi, da bodo lahko prišli tja.

Taki upi so pretirani. Kakor smo že nedavno poročali, bo letos potrebovala Nemčija precej sezonskih kmetijskih in morda tudi kaj industrijskih delavcev. Kot sezonski delavci pa pridejo predvsem v poštev Prekmurci. Če se teh ne bo prijavi dovolj, pridejo na vrsto še tudi drugi delavci iz prekmurske in medmurske sosesčine. Iz Prekmurja in Medmurja gredo sezonski delavci vsako leto v Nemčijo in ni to nič novega.

Vse te strahotne številke nam kličejo, da se morajo delu proti alkoholu posvetiti vsi pošteni in resni ljudje. Nikjer bolj kakor v tej borbi se pokaže prava rodoljubnost. Ne smemo se Slovenci ko bedaki slepo hvaliti, kadar se primerjamo z drugimi narodi, temveč si moramo mirno priznati to strašno zlo, ki nam obljublja zelo mračno bodočnost. Če hočemo Slovenci živeti kot narod, sposoben za napredek, se moramo vtapljanja v alkohol otresti. Nedavno se je ustanovila v Ljubljani Liga proti alkoholizmu. Upajmo, da bo delo proti pijančevanju zgrabila od prave strani. Predvsem je treba rešiti mladino — našo bodočnost. Sola, cerkev, zdravniki in vsi pravi rodoljubi, na delo! Tudi oblastva seveda morajo pomagati. Zadnji čas je!

O tem smo že pisali. Prav tako smo omenili, da bo morda nekaj izmed teh delavcev dobilo zaposlenje v industriji. Pa to ni gotovo. Naj k temu še pripomnimo, da je kruh v tujini zmerom grenak. V tujini, pa naj bo to v Nemčiji, Franciji, Ameriki ali kje drugje, moraš krepko prijeti za delo, če hočeš, da si kaj prihraniš. Kdor le more, naj ostane rajši na domači grudi. V tujino za kruhom naj gredo le oni, ki nikakor ne morejo drugače izhajati.

Že večkrat smo pisali, da bi bilo treba v vsej naši državi čisto po načrtu preosnovati kmetijstvo. Sploh se mnogo govori in piše o našem, posebno slovenskem kmetijskem vprašanju, toda nikjer ne vidimo, da bi se kaj storilo. Naša narodna korist terja preprečenje izseljevanja najboljših delovnih moči, a to se ne da drugače doseči kakor z omogočenjem pogojev za preživljanje na domači grudi.

Španska žaloigra se menda bliža koncu

V začetku tega tedna se je začela odločilna bitka za Barcelono. Kakor se glase poročila, obstreljujejo frankovci, ki jih imenujejo tudi nacionaliste, Barcelono iz letal in s težkimi topovi. Od frakovskega obstreljevanja je bilo v ponedeljek ubitih 52 ljudi, ranjenih pa 141. Republikanci sicer utrjujejo mesto in se junaško branijo, toda dvomljivo je, ali bodo kos toliki premoči. Če Barcelona pade, bo morda to smrten udarec za republikansko Španijo, čeprav se republikansko vojaštvo na estremadurskem bojišču krepko drži in je doseglo tudi znatne uspehe.

Zaradi frankovskih uspehov so zelo zaskrbljeni v Franciji in Angliji, kjer jim pač ne more biti všeč, da se v Španiji uveljavi Francova vladavina, ki bi bila pod vplivom Italije in Nemčije. Zlasti bi bila s tem prizadeta Francija, ki bi imela v hrbtu novega nasprotnika. Med Londonom in Parizom se zadnje dni stalno vrše posvetovanja glede španskega vprašanja in v Franciji so čedalje močnejši glasovi, ki terjajo pomoč republikancem. V Parizu se je mudil tudi zu-

nanji minister republikanske Španije Del Vajo in skušal prepričati francoska odločilna mesta, da bi morala Francija v lastno korist priskočiti na pomoč republikancem, ne morda s svojim vojaštvom, temveč le z omogočenjem nabave orožja in municije. Za pomoč republikanski Španiji se zavzemajo v Franciji zlasti socialisti, komunisti in velik del radikalnih socialistov in katoliških demokratov.

Po časopisnih vesteh nastaja podobno razpoloženje v Angliji. Toda v Angliji kakor v Franciji se ne morejo končno odločiti, kaj naj store, ker Rim in Berlin odločno svarita pred novim vmešavanjem v španske zadeve. Zanimiv je članek, ki ga je napisal v listu »Petit Democrateur« o Španiji glavni tajnik francoske demokratske katoliške stranke g. Laurent, ki se je nedavno vrnil s potovanja po republikanski Španiji.

V začetku članka se g. Laurent obširno bavi s cerkvenimi razmerami v republikanski Španiji in navaja primerne o svobodi verskega prepričanja. Zlasti omenja svoj razgovor z apostolskim administratorjem ara-

gonske nadškofije, ki se je bil takrat pravkar vrnil s potovanja po svoji škofiji. Republikanska vlada je uradno sporočila cerkvenim oblastvom svojo željo, da se cerkve spet odprejo, odločitev o tem pa je prepustila katoliški duhovščini. Mobilizirani duhovniki so uvrščeni v republikanski vojski v sanitetne oddelke, kjer izvršujejo dušebrižništvo z odobrenjem vlade. G. Laurent je sam obiskal mnogo cerkva, med drugimi tudi slavno baziliko benediktinskega samostana v Montserratu in taragonsko katedralo ter se na lastne oči prepričal, da so vse zgradbe čisto nedotaknjene.

Francoski katoliški politik je prepričan, da je položaj glede na špansko vprašanje nevaren za Francijo. V republikanski vojski ni več nobenih tujih legionarjev in prostovoljcev, medtem ko se na nasprotni strani bori nad 50.000 mož, ne prostovoljcev, temveč rednih vojakov. Tujci, ki pomagajo generalu Francu, da bi si osvojil Španijo, strahujejo prebivalstvo nezaščitenih mest z napadi iz zraka, katerih žrtve so neštevilne neborci, ženske in otroci. Francu so nujno potrebni tako tuji vojaki, kakor tuji strokovnjaki, ker brez te pomoči ne bi nikdar zmagal.

So tudi v Franciji ljudje, piše g. Laurent, ki verjamejo, da se bo general Franco, če naposled premaga republikance, mogel osvoboditi tujih pokroviteljev, toda to upanje nikakor ni upravičeno. Po zanesljivih dokazih se da sklepati, da bi Francova zmaga pomenila uvedbo nacionalnega socializma v vsej Španiji in ustvaritev nove osi: Madrid—Rim—Berlin.

Že zdaj, nadaljuje g. Laurent, izvažajo Nemci železno rudó iz Bilbao in cement iz biskajskih tvornic, ki ga potrebujejo za gradnjo Siegfriedove obrambne črte (trdnjavski pas na zapadni nemški meji). Uredili so si tudi podmorniška oporišča na atlantski obali, ki so jih utrdili in opremili s težkimi topovi. Vzdušni Pirinejev so zgradili osem velikih letališč. V primeru evropskega spopada bi morali Francozi braniti še tretjo mejo, česar se francoski generalni štab dobro zaveda. Kar se tiče Italijanov, nameravajo vsekakor ostati na Balearih (španskem otočju na Sredozemskem morju), da bi njihova letala z otoka Majorke mogla ogražati važne prometne zveze med Francijo in Severno Afriko.

G. Laurent naglašá dalje, da govori kot zaskrbljen domoljub, ki se je boril v svetov-

ni vojni, a kot oče in bivši bojevniki cení mir, ker ve, kaj pomeni vojna. Toda rešitev Francije postavlja nad vse in zaradi tega opozarja omahljive rojake, da grozi nevarnost, ki bi mogla postati usodna. Ne predlaga neposredne pomoči republikanski Španiji, toda zahteva, da se Italija in Nemčija prisilita k spoštovanju politike nevmešavanja, ker bi se v tem primeru moglo uspešno posredovati med obema sprtima španskima taboroma. Bodimo dalekovidni, da spoznamo svoje prave koristi in se zavemo, na kateri strani so naši pravi prijatelji. Zaradi tega tudi ostro nastopa proti gonji franco-

skih komunistov, ki s svojim početjem spravljajo špansko zadevo v slabo luč v očeh francoskih nacionalistov, ter naglašá, da se je na svojem potovanju po Španiji prepričal, da je vpliv komunistov v republikanski Španiji mnogo manjši, kakor pa je bil še v Franciji sami v dobi vladavine ljudske fronte.

Tako piše francoski katoliški politik. Naj bo kakorkoli, dejstvo ostane eno: bratomorna vojna v Španiji, ki jo je začel Franco, bo izpremenila državo tako rekoč v kup razvalin. Ni dvoma, da se ta nesrečna država še dolga desetletja po vojni ne bo opomogla.

Podjetja na severni meji odpuščajo delavstvo

Čisto nepričakovano so začela podjetja na Štajerskem, zlasti ob meji, odpuščati delavstvo. Teh podjetij, ki omejujejo obrate, je kar dolga vrsta, med drugimi Woschnaggo-va tvornica usnja na Sladkem vrhu, Splošna stavbna družba na Tezmem, Stiegerjeva tvornica olja v Slovenski Bistrici in druga podjetja. Nekatera manjša podjetja sploh nameravajo začasno ustaviti obrat.

Posebno je težaven položaj v Dravski dolini. Skoraj vse žage so se začele omejevati in s tem seveda odpuščati delavstvo. Zlasti velika lesna industrija zelo omejuje obrat. Prav tako so se že poslabšale razmere v ka-

menarski industriji v Ribnici na Pohorju, kjer so bile zaradi ponesrečene stavke, ki je trajala več mesecev, že doslej obupne. Zdaj je ustavilo obrat še Resovo podjetje, kjer je bilo zaposlenih 40 delavcev, tako da so vsi kamenarski delavci brez posla.

S temi odpustitvami je nezaposlenost ob severni meji zelo narasla. Vse pa kaže, da to ni samo začasen pojav. Sodimo, da je treba temu poslabšanju gospodarskih razmer na severni meji posvetiti vso pozornost. Treba je poiskati vzroke in jih odstraniti, če je le mogoče. Za mejo je treba še posebej skrbeti, da bomo tam imeeli zadovoljno prebivalstvo.

Kmetijskih šol je premalo

Strokovnjaki ugotavljajo, kakor beremo v listih, da naša država kljub svojemu kmetijskemu značaju kmalu ne bo mogla več preživljati vsega prebivalstva. Zato da je potrebno, da se obdelovanje zemlje modernizira po zgledu drugih držav, do česar naj pripomore povečano število kmetijskih šol, ki naj ljudi učé umnejšega dela.

Naša država premore v vsem le 35 kmetijskih šol, v katere se vsako leto prijavi tako veliko število kmečkih sinov, da jih morajo okrog tri četrtine poslati domov. V tem oziru nas močno prekaša Bolgarija, ki

ima kar 160 kmetijskih šol, a znatno manj prebivalcev. Kmetijski strokovnjaki pravi-jo, da je pri nas vse preveč srednjih šol in premalo kmetijskih. Treba je omogočiti vse pogoje, da bo zemlja obrodila obilneje in s tem kmečki naraščaj trdnjeje priklepala nase.

Seveda pa nam le s kmetijskimi šolami še ne bo pomagano. Brez načrtnega dela okoli preosnove kmetijstva ne pojde. Rekli smo že nešteto krat, da je za vse to velikansko, a nujno opravilo potrebna petletka ali pa desetletka.

Vaški apostol

PO L. GANGHOFERJU PRIREDIL R. R 29

»In tako dobrega otroka vam je dal bog, ki mu hočete kljubovati?«

»Jaz? Da bi bogu kljubovala? Tisto pa ne! Toda, ali ne bi malo sedli, prečastiti?« Kajžarica je pospravila igračke s klopi.

»Hvala!« Gospod Felicijan je položil klub in palico na okno in se zrinil za mizo. Tudi botra Nana je spet sedela.

Klej je bil že segret in z njegovo pomočjo je prilepila zvonik svoje cerkvice. »Tako? Cerkvico delaš?«

»Igrača za otroke.«

Župnik je menda preslišal grenki dvojni smisel teh besed. »Ali še veste, kakšna je cerkev? Mislim, da je že dolgo niste videli.«

»Nič ne de. Zunanost si človek že zapomni. Tega, kar je v njeni notranjosti, pa v moji ne sme biti. Drugače je otroci ne bi bili veseli.«

Gospod Felicijan je zastokal in se naslonil na zid. »Kdo drug bi bil zdaj užaljen in bi zabavljal. Hm, cerkvena notranjost — župnik spada tudi v njo, ali ne?«

»Vam nisem nič očitala.«

»To vem in zato vam tudi ne zamerim. Dobro vem, da ste morali pretrpeti dosti krivic, ki jih jaz nisem mogel prepričati. Krivica dvigne žolč, da prekipi. Nekaj kapljic sem moral zdaj jaz ujeti. Nekaj pa jih je kanilo tudi na boga.«

Kajžarica je odkimala. »Katerega boga mislite, gospod župnik? Morda tistega, ki verujejo ljudje vanj, ko govore o hudiču? Ali pa

mojega? Temu se ne upiram. Ta viši v moji čumnati.«

»To že vem. In eno samo roko ima, ali ne?«

»Pa mi je z njo že dostokrat pomagal. Seveda, zmerom se pa le ne da.«

Spet je gospod Felicijan zavzdihnil. »Tako le pa na veliki petek ne bi smeli govoriti.«

»Veliki petek? Zdi se mi, da je prav takšen dan kakor vsi drugi. Zdi se mi, da leži naš odrešenik zmerom v grobu, da ga ljudje vsak dan trpinčijo in na križ pribijajo.«

Počasi se je gospod Felicijan pogladil po sivih laseh. »Nekaj je na tem resnice, botra Nana. Toda vaša resnica je samo na pol resnica.« Segel je čez mizo in ji stresel roko, da je izpustila čopič. »Resnica je tudi to, da je bil naš odrešenik tisočkrat križan, pa je tisočkrat od mrtvih vstal.«

Kajžarica je molčala in brisala madeže z mize.

Ob tem molku se je gospodu Felicijanu zazdelo, da je zasejal prvo seme v starkino trdo srce. »Kaj ne, da imam prav? Zdjaj morate pa še vi najti kakšno pametno besedo, ne pa same take, ki se na veliki petek prilagajo tako kakor pest na oko.«

Botra Nana je odrinila svoje delo. »Vse moje besede se še vedno bolj prilagajo na veliki petek kakor pa tisto, kar so mi fantje vrgli danes v okna.«

Te besede so prečastitega nekoliko ujezile. »No, da, pobje so pač takšni! Kaj morem ja z pomagati? In kaj počenjajo, vem sam prav tako dobro kakor vi. S silo jih ni mogoče popraviti. To morate sami uvideti!«

»Da, saj vem, da ste dober človek in da mislite z menoj prav tako dobro kakor z drugimi ljudmi. Ne koristi pa to nič. Ker sem

opazila, da je vaš pobožni trud v cerkvi zaman, sem ostala rajši doma. Boga imam tudi tu. Za tistega, ki ljudje verujejo vanj, pa nočem nič vedeti.«

»Dveh bogov ni. Zdjaj me pa pustite, da vam še nekaj povem. Nikar ne bodite tako trmasti! Vam in vašemu dekletu se je zgodila krivica. V dobro lahko samo bog obrne. In če naj bo med nebom in zemljo mir, mora biti človek tisti, ki napravi začetek. Zato naj ne bo jutri vajina klopica v cerkvi prazna! To veselje mi napravital!«

»Če bi bilj vi sami v cerkvi, gospod župnik, bi prav rada prišla. Toda z drugimi ljudmi? Ne. In tako bo ostalo še tiste tedne, kar bom v tej hiši in v tem kraju.«

»No, no. Zaenkrat še imate hišico in zadnja beseda o njej le še ni izrečena. Zdjaj se pa ne upirajte več, botra, in obljubite mi —«

»Pustite me, gospod župnik! Dosti sem zaradi ljudi pretrpela, toda nazadnje se človek le vsega naveliča. Ali vam smem nekaj povedati?«

»Vem, kaj bom slišal. O skrbeh in težavah!«

Botra Nana je začela iskati deščice za cerkveno streho. »Moj rajni oče se je ponesrečil v pivovarni. Drugi so počenjali neumnosti in mu nagajali, in naposled je on padel v kotel z vrelin pivom.«

»Jezesmarija!« je zajecjal gospod Felicijan.

»Mati je ostala sama z menoj. S skrbi in z delom. No, pa človek zraste, čeprav je zmerom lačen. Ko sem mater izgubila, nisem ostala dolgo sama. Lahko rečem, da je marsikak gledal za mano.« Nana se je grenko nasmehnila. »Še celo mlademu grofu sem

Gospodarstvo D O P I S I

Tedenski tržni pregled

GOVED IN SVINJE. Na sejmu v Smarju pri Jelšah so se trgovali za kg žive teže: voli I po 5, II. po 4, III. po 3, telice I po 4.50, II. po 3.50, III. po 2.50 do 3, krave I. po 4, II. po 3.50, III. po 2.50, teleta I. po 5.50, II. po 4.50, špeharji po 11 in pršutarji po 9 din. Na sejmu v Ptujju pa so bili voli I. po 4.50, II. po 4, III. po 3.50, a špeharji po 8.25 do 8.50 in pršutarji po 7.20 do 7.50 din za kg žive teže.

SLANINA IN MAST. V Ptujju sta bili slanina po 17 in svinjska mast po 18 din kg.

VINO. V ptujjskem okolišu se dobi pri vinogradniku navadno mešano vino po 5, fino sortirano kvalitetno vino po 10, novo vino iz navadnih vrst po 4.25, iz kvalitetnih vrst pa 8 din liter.

MED. V Ptujju se je trgoval čistil med po 20 din za kg.

SIROVE KOŽE. V Ptujju so bile: goveje po 9, telečje po 11 in svinjske po 8 din za kg.

KRMA. V Ptujju se je prodajalo seno po 50 do 75 in slama po 25 do 30 din za 100 kg.

JABOLKA. Cena v Sloveniji se giblje med 200 do 500 in tudi 600 din za 100 kg po kakovosti.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 24. t. m. v devizah (s prišteto premijo):

- 1 holandski goldinar za 23.77 do 24.15 din;
- 1 nemško marko za 17.64 do 17.81 din;
- 1 angleški funt za 205.50 do 208.70 din;
- 1 ameriški dolar za 43.77 do 44.37 din;
- 100 franc. frankov za 115.85 do 118.15 din;
- 100 češk. kron za 150.85 do 152.35 din;
- 100 italijanskih lir za 231.45 do 234.55 din.

Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 473 din, nemški klirinški čeki pa po 13.80 din.

Sejmi

- 31. januarja: Dobova.
- 1. februarja: Jurklošter;
- 2. februarja: Črnomelj;
- 3. februarja: Loški potok, Lukovica, Gornja Radgona, Škofja Loka, Žužemberk, Trbovlje.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

bila všeč, ko je prišel iz vojaške šole. Ljudje so seveda začeli takoj klepetati. Dobri, ljubi ljudje! Toda moj Severin jim ni verjel. Malo ga je seveda grizlo, ker mu je mladi gospod grof v službi nagajal. Veste, moj Severin je bil lovec pri njegovem očetu. V jeseni, ko je mladi gospod odšel, sva se vzela. Nani so omahnile roke v naročje. »Moje življenje je bilo kakor noč z oblaki. V temi stojiš, časih se pokaže kakšna zvezda, pa potem izgine. Tako mi je bilo, gospod župnik. Eno leto v zakonu, moj Severin in jaz, pa otrok.« Čisto mirno je govorila.

»Botra!«

»Saj me ni treba tolažiti! Vse se pomiri, človek pa se postara in osivi.« Starka je premešala klej, ki se je hotel že strditi, potem pa se je spet lotila dela. »Drugo jesen je prišel spet mladi gospod domov. Zdaj je bil že poročnik. In če so ljudje mislili, da mi mora biti ta bolj všeč kakor siromašen lovec, jim vendar ne smem zameriti?« Botra Nana se je utrujeno nasmehnila. »Severin je pri ljudeh marsikaj slišal in je postal ljubosumen. Nekoč zvečer sem šla v gozd nabirat jagode, da bi jih vkuhala. Tedaj je prišel iznenada mladi gospod, me pograbil in me poljubil. Ker imam nekaj sivih dlak na bradi, je rekel Jeznikov Miha, da me je moral hudič poljubiti. Da, saj utegne imeti prav, Jeznikov Miha.«

Čedalje globlje je omahovala Nanina glava. Mirna je bila, samo njene roke so delale.

»Malo sem sama kriva. Ker sem se bala, da ne bi Severin izgubil svoje službe, sem vse zamolčala. Toda dva drvarja sta mladega grofa videla. To sem zvedela šele poz-

SV. BOLFENK PRI SREDIŠČU.

Odslek Zveze Maistrovih borcev vabi člane na redni letni občni zbor, ki bo na svečnico 2. februarja po rani sv. maši v prostorih narodne šole. Zaradi zanimivih poročil o dosedanem delovanju in pomenu zveze zlasti glede na priznanje dobrovoljstva, ki jih bodo podaljšali odposlanci osrednjega odbora Zveze Maistrovih borcev v Mariboru se prosijo člani, da se polnoštevilno udeležijo zboru in obenem privedejo s seboj tudi one koroške borce, ki še niso člani odseka.

Politični pregled

Pretekli teden je obiskal Jugoslavijo

italijanski zunanji minister grof Ciano

in bil povsod prijazno sprejet. Italijanski državnik se je v spremstvu z ministrskim predsednikom dr. Stojadinovičem udeležil med drugim lova na Belju in pa lova v Petrovčiču, ki ga je njemu na čast priredil Nj. Vis. knez namestnik Pavle. Italijanski gost je bil tudi povabljen na večerjo pri knezu namestniku. Grof Ciano se je z dr. Stojadinovičem razgovarjal o zadevah, ki se tičejo poglobitve prijateljskih stikov med Jugoslavijo in Italijo. Ob slovesu je grof Ciano dal novinarjem na Rakeku izjavo, da je bil zelo zadovoljen z obiskom v Jugoslaviji.

Po vesti iz Berlina

namerava italijanski zunanji minister grof Ciano še ta teden odpotovati v Berlin.

Njegov prihod v nemško prestolnico je napovedan za soboto. V ponedeljek bo prisostvoval seji nemškega državnega zbora, na kateri bo imel Hitler svoj že napovedani vsakoletni govor ob obletnici narodnosocialističnega prevzema oblasti. Z navzočnostjo grofa Ciana naj bi se ponovno naglasila italijansko-nemška mednarodna vzajemnost. Če bo Barcelona še ta teden padla, bo Hitler to dejstvo nedvomno vpletel v svoj govor. Omenil pa ga bo tudi Mussolini v svojem govoru, ki je napovedan za 1. februarja. Čim bodo frankovci zasedli vso špansko mejo na Pirenejih, bo

neje. Doma sem opazila, da se je moj Severin izpremenil. Nič več ni govoril, skoraj nič ni spal in zmerom je bil žejen. In po velikem lovu, nekaj dni po vseh svetih, ga zvečer ni bilo domov. V skrbeh sem ga iskala, ljudje so me pa povsod tako čudno gledali. Na gradu so mi pripovedovali, da se je na lovu udaril z mladim gospodom. Mislila sem, da mora biti spet v gostilni in tekla sem tja. Tam pa mi je natakara v obraz zakričala, da sem Severina ogoljufala za ljubezen in čast — da sem se spečala z mladim grofom — in da je tudi Lizika njegov otrok, ne pa Severinov. Starki je ugasnil glas. Še zmerom je delala, a roke so se ji tresle. »Drugo jutro so ga našli mrtvega. Nesreča!« Tedaj je kajzarica sunila cerkvice stran, da so se deščice strehe spet odlepile.

Njen obraz je postal kakor okamenel. »Ljudje, gospod župnik, ljudje so ga ubili! S svojim čednostnim gobezdanjem. Še v grobu mu niso dali miru, meni pa v bedi ne. Stran sem morala iti.« Hripavo se je posmejala. »Sreča, da je bog dal človeku goltanec, da lahko vse pogoltno. Vse sem prenesla. V Ljubljani sem imela sedemnajst let žalosti, nesrečo z nogo, lakoto in skrbi. Vse sem premagala. In zdaj tu na vasi? Tisto o čarovnici. Smejala sem se vsemu. Vsaj enega človeka sem imela. Človeka, ki je bil kakor drevo, da sem se opirala obenj, ko je vse drugo padalo po meni. Dober je. Ljubezen ima. Ljudje se pa iz njega norčujejo in ga goljufajo. Otroci se mu smejejo. Potem ga pobijejo in osujejo z noži. Napol mrtvega puste v snegu in tečejo v vašo cerkev, se križajo in rožljajo z molki. Fej! Tega mi je zdaj že dovolj!« Starka se je spet lotila

po trditvah nemških politikov nastopil čas, ko bo Italija lahko razločneje izrazila svoje zahteve nasproti Franciji opirajoč se pri tem na dva močna zaveznika v neposredni francoski sosesčini, na Nemčijo in Španijo.

»Petit Parisien« objavlja razgovor svojega dopisnika s predsednikom vlade dr. Stojadinovičem o jugoslovenskem židovskem vprašanju. Dopisnik pravi, da mu je dr. Stojadinovič izjavil, da

v Jugoslaviji ni protizidovskega boja.

Drugačne vesti so netočne. 80.000 jugoslovenskih Židov živi v popolni enakopravnosti z ostalimi državljani. Samo novo doseljevanje v Jugoslavijo zaradi velikih stroškov ni mogoče, ker pri nas je že mnogo beguncev, zlasti ruskih.

»Times« in drugi angleški listi poročajo, da skuša Nemčija preko Poljske priti v stike z Moskvo.

Po zadnjih vesteh bo v kratkem odpotovalo v Moskvo posebno nemško odposlanstvo, ki bo na zunaj vodilo pogajanja za sklenitev nove trgovinske pogodbe, ki pa bo imelo v resnici važno politično nalogo.

Angleška vlada je izdala 56 strani obsega-joč priročnik o prostovoljni vojaški službi, ki je

nekaka agitacija za vojaško službo.

Knjižico prejmejo te dni vse angleške družine. Do nedelje bo razdeljenih že okoli 20 milijonov tega priročnika. Govor ministrskega predsednika Chamberlaina v ponedeljek po radiu, v katerem je zagovarjal prostovoljsko vojaško službo v Angliji in pozival Angleže, naj podpro vlado in državo pri ureditvi njene obrambe, se splošno smatra kot pričetek pripravljanja angleškega naroda na morebitno obvezno vojaško službo v primeru kake nove vojne. Prostovoljski način, bo zdaj temeljito preučen in potem bo nato končno urejeno vprašanje, ali bo Anglija ostala še nadalje pri prostovoljskem vojaškem načinu ali pa bo uvedena splošna vojaška dolžnost.

Po vesteh iz Saragose so

frankovske čete, ki prodirajo vzdolž obale proti Barceloni, zavzele v torek vas Gavó, ki stoji le 10 km od katalonskega glavnega mesta.

Frankovsko težko topništvo je od tam že pričelo obstreljevati posamezne barcelonske okra-

dela. Popravila je streho na cerkvi in vse drugo, kar se je bilo prej pokvarilo.

Gospod Felicijan je brez besede slonel ob zidu. Potem je odkimal in segel čez mizo, da bi prijel botro Nano za roko. Preden pa je mogel izpregovoriti, je začel v veži hrup in vrata v izbo so se hlastno odprla. Kuharica Katra se je pokazala na pragu, vsa zasopla, kakor bi bila tekla po vsej vasi od hiše do hiše, da najde svojega gospoda. »Jezes, prosim vas, pojdite hitro z menoj! Doma vas čakata stari in mladi Gozdnik, gospod župnik!«

Gospod Felicijan je vstal izza mize, prijel Katico trdo za roko in jo odvedel v vežo. »Gos zmešana, kaj pa že spet počenjaš? Ali ti nisem rekel, da me pusti v miru? To, kar moram tu opraviti, je važnejše kakor Gozdnik.«

»Gozdnik ali ne, zdaj pojdete z mano, gospod župnik!« Katra je prišla prečastitega za talar. »Kar nekaj mi je reklo, da se bo danes še kaj primerilo! Kako morete iti v nekrščansko hišo, ki ne pozna cerkve? Poglejte, koliko ljudi je zunaj! Vsi pritiskajo nosove na okna!«

Jezno se je župnik iztrgal kuharici. »Takoo!? To je torej tvoj Gozdnik? ...«

»Pojdite domov! Vso vas si boste nakopali na glavo, potem bo pa spet lahko hodil steklar v hišo ali pa boste morali nova drevesa saditi!«

»Katra, tu stojim kot duhovnik!« Gospod Felicijan se je vzravnal. »Ali razumeš? Glej, da izgineš!«

»Ne grem! Pri takih ljudeh vas ne pustim!« Tedaj pa se je zaslišal iz izbe miren glas. »Čakajte, gospod župnik, takoj vam bom pri-

je in tudi južne dele pristanišča. Tudi z drugih strani prodirajo frankovci proti Barceloni.

Pozornost vse poljske politične javnosti je osredotočena na

obisk nemškega zunanjskega ministra Ribbentropa v Varšavi.

Že sam program njegovega bivanja v poljski prestolnici kaže, koliko važnost pripisujejo temu prvemu obisku Ribbentropa, ki naj pomeni večjo poglobitev medsebojnih odnosov. Poleg mednarodnih vprašanj, ki so bila načeta že v Berchtesgadenu, bodo posvečali odgovorni državniki pri varšavskih razgovorih glavno pozornost odstranitvi vseh ovir, ki se pojavljajo iz medsebojne sosesčine. Gre tu predvsem za vprašanje Klajpede in za ukrajinsko vprašanje. Nadaljnji razgovori bodo posvečeni manjšinskim vprašanjem in poglobitvi gospodarskih in kulturnih stikov.

V Parizu so se v torek razširile

vesti o mobilizaciji v Italiji in Nemčiji.

Vrhovno poveljstvo nemške vojske te vesti zavrača kot neosnovane. V izjavi naglašja, da se bodo tudi glavne vojaške vaje vršile šele prihodno leto.

V Angliji v zadnjem času nastopajo irski strahovalci in izvršujejo atentate. Tako so hoteli izvršiti tudi napad na Chamberlainovega sina.

Angleška oblastva so pri zasledovanju atentatorjev dosegla že nekaj uspehov.

Odkrila so skladišče razstreliva, v katerem je bilo za 2000 kg raznih razstrelivnih snovi. V zvezi s tem odkritjem je bilo aretiranih več ljudi. Kakor zatrjujejo, bodo v nekaj dneh prišli tudi voditelji strahovalcev.

Varšavski listi poročajo, da je bil nedavno v Moskvi

pod predsedstvom Vorošilova posvet ruskih letalskih strokovnjakov.

Na posvetu je komisar za vojsko Vorošilov naznanil zborovalcem, da bo vodstvo organizacije za zračno in kemično obrambo prevzel sam Stalin, ker se je v delovanju organizacije pokazal zastoj. Vlada bo še letos doočila znesek ene milijarde rubljev za preosnovno letalstva, zlasti za obrambo zapadnih delov države. Izdana bo tudi naredba, po kateri se bo za narodno protiletalsko obrambo lahko mobiliziralo vse možno in žensko prebivalstvo od 16 do 70 let. Odločilni činitelji tudi pretehtavajo načrt ustanovitve posebnega komi-

sariata za protiletalsko obrambo, ki bi bil podrejen osebnemu Stalinovemu nadzorstvu. Nova organizacija bo dobila od vlade 6000 letal in 50 milijonov plinskih mask, da jih razdeli med prebivalce obmejnih pokrajin.

Domače novosti

* **Zamudnim prijateljem in članom Vodnikove družbe** v ljudo sporoča družbeni odbor, da ima letošnje knjige še na zalogi. Z letošnjimi knjigami je članstvo izredno zadovoljno. Kdor želi imeti lepe knjige zanimive vsebine, dobi za 20 din pri Vodnikovi družbi v Ljubljani štiri knjige: **Vodnikovo pratio za leto 1939**, s številnimi slikami, Lojzeta Zupanca povest **Tretji rod**, dr. Šorlija povest **Večne vezi** in Orožnove **Karadjordjeviče**, knjigo s slikami, posvečeno dvajsetletnici naše svobodne narodne države. Prijavite svoje članstvo družbeni pisarni po dopisnici, odnosno poverjeniku svojega kraja, nato pa se vam letošnje knjige takoj pošljejo. Za Ljubljano sprejemata prijave **družbena pisarna, Knaflijeva 5, pritličje, in knjigarna Tiskovne zadruge, Selenburgova**. Pohitite torej s svojo prijavo, dokler traja zaloga!

* **Novo ravnateljstvo okrožnega urada za zavarovanje delavcev**. Te dni je bila prva seja nedavno imenovanega ravnateljstva okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Ko so člani ravnateljstva podali predpisano zaobljubo, je bilo izvedeno konstituiranje. Za predsednika je bil izvoljen inž. Jože Sodja, ravnatelj uprave »Slovenca«, za podpredsednika pa stavbenik Matko Curk in urarski pomočnik Jože Jonke. Predsednik nadzornega odbora je postal dozdajšni predsednik ravnateljstva Fran Kremžar, posestnik in novinar.

* **Občni zbor Zveze Maistrovih borcev v Mariboru**. Pristop k občnemu zboru Zveze Maistrovih borcev v Mariboru v nedeljo 5. februarja ob pol 10. dopoldne bodo imeli samo oni člani, ki se bodo izkazali s potrdilom in legitimacijo, da so poravnali vso članarino do leta 1939.

* **Novi kovanci pridejo kmalu v promet**. Iz Beograda poročajo, da so v kovnici Narodne banke v Beogradu izdelali že precejšnje količine novih kovancev, s katerimi bodo zamenjani kovanci, ki so zdaj v prometu. V promet bodo prišli novi kovanci po 2 in 1

din, 50, 25 in 10 par. Ti kovanci bodo iz aluminijevega bronca. Nadalje bodo prišli v promet novi kovanci po 10 din, ki bodo iz niklja in novi kovanci po 20 in 50 din, ki bodo izdelani iz 75 odstotkov srebra in 25 odstotkov bakra. Narodna banka bo v doglednem času začela puščati v promet te nove kovance in bo hkratu jemala iz prometa stari kovani denar.

* **Srečke Rdečega križa**. Na 101. žrebanju srečk srbskega Rdečega križa so bile izžrebane za amortizacijo naslednje serije:

116, 594, 1315, 1711, 1750, 1801, 2123, 2129, 2612, 2789, 3034, 3498, 3595, 3880, 4082, 4379, 4477, 5712, 6065, 6275, 8215, 8364, 8750, 8980, 9285, 9300, 9311, 9627, 9801, 9996. Nadalje so bili izžrebani naslednji dobitki:

ser.	št.	dob.	ser.	št.	dob.
188	73	50	6707	81	200
376	46	50	6793	50	50
841	66	50	7504	85	50
1003	72	50	7687	32	50
1149	91	500	7970	72	200
2445	72	50	7995	9	50
2718	53	1.000	8382	51	50
3052	46	50	8685	11	50
3319	15	500	8909	12	200
3823	42	50	8992	6	50
4211	33	200	9393	24	50
4428	37	50	9577	4	200
5376	21	25.000	9625	22	50
5722	89	50	9807	95	50
6496	86	50			

* **Slovenske služkinje za Anglijo**. Zadnje dni je začela zbirati neka agencija v Mariboru in okolici služkinje in kuharice, ki bi hotele sprejeti službo v Angliji. Na Angleškem je veliko pomanjkanje služkinj ter so jih poprej mnogo dobivali s področja bivše Avstrije. Zdaj pa Anglija služkinj iz Avstrije ne sprejema več in jih je začela iskati drugod.

* **Tobačne srečke**. Na 130. žrebanju tobačnih srečk (iz l. 1888.) so bile izžrebane naslednje serije za amortizacijo:

94, 152, 282, 308, 353, 449, 523, 620, 667, 690 747 753, 1101, 1200, 1686, 1763, 1891, 1919, 2134, 2171, 2322, 2357, 2560, 2596, 2933, 3039, 3054, 3324, 3388, 3426, 3489, 4464, 4737, 4873, 5152, 5393, 5537, 5605, 5836, 5983, 5996, 6113, 6690, 6889, 6915, 7268, 7275, 7283, 7408, 7746, 7765, 7803, 7884, 7946, 7956, 8282, 8388, 8500, 8530, 8618, 8645, 8678, 8832, 8873, 9552, 9597, 9833, 9848 in 9887. Nadalje so bili izžrebani naslednji dobitki: serija 6323 št. 91 100.000 din; serija 9391 št. 17 2.500 din; serija 1936 št. 24

nesla palico in klobuk! Botra Nana se je pokazala na pragu in dejala: »Vaša kuharica ima prav, gospod župnik! Zdaj so ljudje pač razburjeni. Zaradi mene ni potrebno, da bi si nakopali kakšne nerodnosti!«

Prečastiti gospod je vzel klobuk in palico iz kajžaričin rok, pogledal je Katro in pokazal s palico hišna vrata. Ko kuharica njegovega migljaja ni marala razumeti, je rekel: »Ali me ne razumeš?« Takega glasu pri svojem župniku Katra že trideset let ni slišala. Prestrašena je stisnila glavo med ramena in izginila pri vratih. Botra Nana se je posmejala.

Tedaj se je gospod Felicijan obrnil k njej: »Nikar se ne smejte! To je zame hudo žalostna ura. Vem pa, zakaj mi danes nič ne gre po volji. Danes na veliki petek sem že klel. Kako bi moglo potem biti moje delo na božji njivi blagoslovljeno? Zato bom danes odnehal. Drugič se še oglasim. Zbogom!« Gospod Felicijan je šel k vratom. »Nekaj pa moram še reči! Vaše srce je obloženo z grenkobo. Tu je seveda težavno ohraniti božjo vdanost in zato razumem, da streha vaše cerkve ni bila dovolj trdna in da se je podrla. Toda nekaj v vas je močnejše od vse podrtije. Ma ti v vas! Ta je še močna, kakor je bila nekoč. Še zmerom čuti svoje dolžnosti. Kaj ne? In ta mora svojemu otroku na ljubo časih še malo verovati in upati. Drugače ni mogoče, botra Nana! Našemu bogu nočem posegati v roke in nič nočem naničgavati. Toda kdo ve, ali ne hodi vaše dekle prav ob tej uri po tisti usodni poti, ki vede v srečo ali pa v nesrečo?«

»Gospod župnik!« V Naninih očeh je zrasla skrb.

»Da, mati! Sunek sem, in človek leži v jarku, sunek tja, pa sedi v sreči. Kako naj vaše dekle najde miren dom, če se hoče njena mati sporeči z bogom in svetom? Vsaka človeška pot drži med ljudmi. Naj bodo ljudje že kakršnikoli, človek se mora nazadnje navaditi nanje. Tole malo premislite, botra! Zaradi dekleta!« Gospod Felicijan je stopil čez prag. Na veliki petek je klel, toda lepo večerno solnce ga je vendar osvetljevalo, da se je videlo kakor bi bil imel gospod Felicijan Horadam velik, lesketajoč se svetniški sij, ki mu ni obdajal samo glave, ampak vsega, od klobuka do težkih škornjev. »Tako, zbogom za danes! In če vama bo na veliko soboto pot do cerkve predolga, bom v božjem imenu spet poškrpil z blagoslovljeno vodo prazno klopico!«

Ko je Kajžarica še stala v veži, je stopal gospod Felicijan po cesti in odzdravljaval prav očitno, a ne preveč prijazno pri vseh hišah, kjer so ga gledali radovedni obrazi. Jezno je tolkel s palico po kamnih in trdo stopal po poti. Tedaj je opazil onstran žive meje mladega Gozdnika, ki je bil namenjen proti gozdu. »Glej, glej, naveličal se je čakanja v župnišču!« Gospod Felicijan je zamišljeno gledal za Janezom, ki je bil v sencih zahajajočega solnca tako črn kakor zamorec.

Tudi Janezovo razpoloženje je bilo menda precej črno. Kakor človek, ki se je sprl z vsem svetom in izgubil veselje nad samim seboj, tako je hitel brez cilja čez travnike, krivil hrbeč, kakor bi bil hotel Petra oponašati in strmlet v tla. Samo enkrat, že blizu gozda, je dvignil pogled, dolgo strmlet proti Kajžaričini bajti, zavzdihnil in šel potem spet dalje.

Tedaj je zaslíhal iz gozda smejoč se moški

glas: »Tako? Zakaj si se pa tako ustrašila? Ali si že spet pri svojem skritem delu? Tu človek tvoje sorte nima rad priči, kaj? Nekaj časa je bilo nato vse tiho, potem pa spet prejšnji glas: »No, le poglej me! Jaz se tebe in tvojih zelišč ne bojim. Le išči dalje, da najdeš pravo, tisto, ki je za kolomaz pri mli!«

Janez je prebledel. Stisnil je pesti in pogledal v gozd. Začelo se je pokanje vej in med drevjem se je pokazal mizarjev pomočnik, ki je bil Jeznikovemu Mihi napravil pručico iz sedmih vrst lesa. Na rami je nosil kup krivih bukovih vej, iz kakršnih delajo naslonila za stole. Ko je opazil mladega Gozdnika, mu je pokimal in pokazal z roko proti gozdu. »Tamle pojdi! Boš videl, kako Kajžaričina nabira zelišča za svoje coperniške maže!« Potem je pomežiknil. »Pa se utegne zgoditi, da jih ne bo več dolgo. Morda že jutri ne!«

Janezove roke so zadrgetale, kakor bi bile hotele udariti. »Osel prismojeni!« se je zadržal nad pomočnikom. »Ali ti je deska zrasla pod možgani?«

»Kar sam poglej!« mu je zakričal pomočnik čez ramo. »Poln predpasnik že ima. Ali pa misliš, da išče regrat? Za solato na veliko noč?«

Janez je bil menda za trenutek v dvomu. Čedalje večje so bile njegove oči. »Če je pa morda res? Potem bi se pomiril! Potem bi vsaj vedel, pri čem sem! Ta bi mi lahko dala kakšno zdravilo! Ta« Z dolgimi skoki, kakor bi bil hotel ujeti valečo se kroglo svoje sreče, se je pognal v gozd. In iznenada je obstal kakor prikovan. Težko je sopesl in roke so se mu tresle. (Dalje)

500 din; serija 5924 št. 52 500 din, po 100 din: ser. 298 št. 75, ser. 1298 št. 99, ser. 1553 št. 68, ser. 1704 št. 22, ser. 2835 št. 30, ser. 2882 št. 89, ser. 3730 št. 60, ser. 4630 št. 63, ser. 5019 št. 66, ser. 6241 št. 38, ser. 6810 št. 83, ser. 6875 št. 90, ser. 7046 št. 58, ser. 8284 št. 1, ser. 9092 št. 60; po 50 din: ser. 3476 št. 56, ser. 3982 št. 55, ser. 4987 št. 49, ser. 5114 št. 96, ser. 6486 št. 19, ser. 7115 št. 74, ser. 7464 št. 33, ser. 8979 št. 39, ser. 9069 št. 4, ser. 9979 št. 92.

* **Delavstvo odpuščajo.** Te dni so odpustili: Woschnaggova tvornica usnja v Šoštanj 100 delavcev, Ehrlichov kamnolom v Čezlaku pri Ločah 34, Jugotanin v Sevnici 42, lesna trgovina Marijin grad v Nazarjih pri Mozirju 50. Povsod so delavce odpustili zaradi pomanjkanja dela. Woschnaggova tvornica je baje odpustila delavce zato, ker je izgubila vsa naročila na Hrvaškem.

* **Še vedno lahko dobite najcenejše slovenske knjige,** ki jih je izdala založba »Cesta«: »Črna vojna«, »Zgodbe brez groze«, »Pjotr — Rasputin« in »Sivko«. Vsaka knjiga je okusno opremljena po 10 din, v platno vezana po 15 din, s poštnino 1 din več. Pišite po položnico in nakažite znesek, pa boste dobili krasne in zabavne knjige: Založba »Cesta«, Ljubljana, Narodna tiskarna.

* **Znižanje tekse za poštne zaboje v Ameriko.** Lani je bila sklenjena med našo in ameriško pošto upravo pogodba o izmenjavi poštne zabojev. Ta pogodba je omogočila našemu poštnemu ministrstvu znižati tako za zaboje iz naše države v Zedinjene države. Zaboji gredo preko Dubrovnika in prispejo v Ameriko približno v 20 dneh. Našim državljanom, ki dobivajo poštne zaboje iz Amerike, pa odslej ne bo treba več plačevati poštne taks za zaboje od naše meje do prejemnikovega bivališča. Te takse bodo plačevali pošiljatelji zabojev v Ameriki.

* **Lep dar rojaka iz Amerike.** Stari korčulanski izseljenec v Severni Ameriki Anton Vilović je že pred leti začel akcijo, da bi se postavil v njegovem domačem kraju Korčuli spomenik pokojnemu ameriškem predsedniku Wilsonu, ki se je v svetovni vojni tako odločno zavzel za svobodo narodov. Vilović je vložil 500 dolarjev v sklad za uresničenje svojega načrta in svetoval, naj bi se ustanovila dva odbora za postavitev spomenika: eden med našimi rojaki v Zedinjenih državah, drugi pa v Korčuli. Oba naj bi zbirala sredstva za spomenik. Ker pa je bil odziv slab, je Vilović svoj predlog umaknil in zdaj naročil svo-

jemu zaupniku v Korčuli, naj njegov delež v znesku 25.000 dinarjev uporabi za dobrodelne namene na otoku Korčuli. Tudi ves denar, ki ga je Vilović doslej v Ameriki nabral bodo dobili korčulanski ubožci.

* **Cisto in duhteče perilo je veselje rodbine.** Perite ga s terpeninovim milom »Oven« in zadovoljni boste! Poceni je, krasno pere in je domač izdelek Fockove milarne iz Kranja.

* **Zatiranje škodljivcev in boleznih sadnega drevja.** Ban dravske banovine je izdal naredbu o zatiranju škodljivcev in boleznih sadnega drevja, ki je objavljena v »Službenem listu« od 21. t. m. Naredba določa, kaj morajo lastniki zemljišč s sadnim drevjem izvršiti v zvezi z zatiranjem škodljivcev in boleznih. Predpisuje tudi kazni v denarju od 100 do 300 din v korist občinskega kmetijskega zaklada za one lastnike zemljišč, ki ne bi izvršili predpisanih ukrepov vsako leto do 15. aprila.

* **Tragična smrt v daljnem Skoplju.** V Skoplju se je po nesrečnem naključju smrtno ponesrečil komaj 21 letni Ljubljčan Janez Zupančič, ki je služil tam vojake. Nesrečna Zupančičeva družina je s tem izgubila že drugega svojega člana. L. 1935. se je bila ponesrečila na Grintovcu domača hčerka Mira. Pokojni Janez je bil zaveden Sokol in ljubezniv mladenič. Bridko prizadeti družini naše iskreno sožalje!

* **Pazite na otroke!** Iz Ribnice na Dolenjskem nam poročajo: Nedavno se je v bližnji vasi Sajevcu primeril žalosten dogodek. Starši so pustili trimesečnega otroka na krušni peči in odšli po opravku. Peč je bila močno zakurjena. V spanju se je otrok prevalil z ležišča na golo peč in se tako rekoč docela spekel. Zgorel je povoj, da se je otrok gotovo že v dimu zadušil, potem je zoglenel obraz, trebušček in noge. Ko so se starši vrnili, iz ostankov na peči skoraj ni bilo spoznati otroka. Dogodek naj bo v svarilo staršem, da ne puščajo otrok samih, posebno pa ne na zakurjeni peči.

* **Otroška žaloigra.** Te dni se je zgodila nesreča, ki je ugrabila življenje triletne Majdice, hčerke posestnika in čestarja Franca Zorka v Župečji vasi pri Sv. Križu. Čeprav je mati vedno pazila na ljubljanko, je ta vendar izkoristila priložnost, ko je mati stopila le za nekaj trenutkov iz kuhinje. Radovedno dekletce se je približalo štedilniku, iztegnilo roko po loncu in že se je krop razlil po otroku in ga vsega poparil. Ko je prihitela mati

Toliko dalj časa bo trpelo perilo

če v zameš vedno
SCHICHTOVO
TERPENTINOVNO MILO
...in za namakanje ženske hvala

na klice nesrečnega otroka, ga je našla zvi-jajočega se kraj štedilnika. Otroka so prepe-ljali v bolnišnico v Brežicah, toda pomoči mu ni bilo več.

* **Strašna rodbinska žaloigra.** V obmejni vasi Apačah se je odigrala strašna rodbin-ska žaloigra. Bogati posestnik Josip Schren-gfeld je med večerjo pograbil kuhinjski nož in zabodel svojega prvega sina. Potem je na-padel in hudo ranil še drugega sina. Videč, kaj je storil, je zabodel se sebe in v bolnici kmalu izdihnil. Žaloigro je povzročil sin Jo-sip, ki se je hotel oženiti, a oče ni hotel o sinovi ženitvi ničesar slišati.

* **Zastrupljanje divjačine.** Lovski zakup-nik g. Saba je te dni polagalstrup divjačini v krajih Zebniku, Močilnem, Dobravi, Hoteme-žu, Vrhovski gori in v gozdu pod novim gradom. Občinstvo se opozarja, da je smrtno nevarno pobirati zastrupljeno divjačino. O morebitni najdbi je obvestiti lovskega za-kupnika, zobotehnik g. Saba v Radečah.

* **Samomor zavoljo omračenega uma.** 75-letna zasebnica Franciška Rumlerjeva, stan-jujoča v Marijini ulici v Mariboru je zaradi omračenega uma skočila iz drugega nad-

Po Hirschevi — J. M.:

20

V valovih grajskega jezera

Roman

»Ti že, a jaz ne, drago dete,« je rekel Lokan. »Ne bi bil dovolil, da bi ta nesrečni človek še tvoje premoženje vrgel v brezno, ko je bil že zapravil doto tvoje sestre. Ne pozabi, da je Tvoja sestra z otrokoma zdaj navezana le nate.«

»Ah, uboga Vida, uboga otroka. Boljše bi bilo, če bi bila molčala!« je bridko zaplaka-lala Vera.

»Nič bi ne bilo boljše,« je rekel Lokan. »Prej ali slej bi prišlo vse na dan.«

Vsi so umolknili. Vsak je bil zaposlen s svojimi mislimi. Zdajci pa je vprašala Vera: »Katero nesrečnico so le pokopali namesto mene?«

»Tudi ta uganka bo rešena,« jo je potola-žila Jugovka. »No, zdaj je že precej pozno. Vsi smo potrebni počitka. Slavka, povedi Vero v spalnico.«

Četrť ure pozneje je zavladal globok mir v Jugovi hiši. Vsi so spali — razen dveh mladih ljudi.

Slavka je šla še malo na vrt, da bi se ohladila v hladnem vetru, in Orešnik ji je tiho sledil. Prikradel se je k njej in jo pri-jel za roko. »Slavka,« je začel s tihim gla-som in ji pogledal v oči, »ali vas smem zdaj vprašati?«

»Smete,« je rekla. »Prav za prav vam ni treba nič vprašati.«

»Slavka, ali hočeš biti moja?«

Mladenka je prijazno in smehljaje priki-mala.

»In rada me tudi imaš?«

Slavka ni nič odgovorila, temveč mu je samo ponudila usta, da jih je poljubil. Ko pa jih je enkrat poljubil, jih je še drugič, tretjič...

Mladi par je nato še pozno v noč sedel na klopi, dokler ni začel spanec resno siliti v oči.

17.

Preiskava proti Košutniku ni bila pover-jena preiskovalnemu sodniku Rutarju. Re-klo se mu je namreč prav razločno, da se je dal pri preiskavi proti Mirku Jugu preveč voditi od predsodkov, pri čemer da je zane-maril mnoge okolnosti, ki bi bile potrebne za razjasnitev zagonetnega umora. Hudo je za-del ta očitek Rutarja, vendar pa je bil vesel, da z vso zadevo ne bo imel več opravka.

Košutnik je Rutarjevemu sodniškemu to-varišu zelo olajšal delo. Ze pri aretaciji je Košutnik izjavil, da je kot igralec izgubil igro, zaradi česar da jo mora plačati. Te vlo-ghe se je držal tudi v preiskavi in vse odkri-to priznal, saj rešiti se ni mogel več iz za-gate.

Ni se dal mnogo izpraševati, temveč je kar gladlo povedal vse, tudi to, da je ženino pre-moženje zakartal in zapravil s potepanjem po svetu. Ze ob smrti tasta Ogorelca so mu ve-

lik del dediščine razgrabili upniki. Ostanek je kmalu skopnel in spet se je na vseh straneh zadolžil. Njegovi upniki so se zdaj zanašali na dediščino po tašči. Ko je tudi dediščina po gospe Ogorelčevi splavala po vodi, je Košutnik mnogo težavneje dobival posojila. Njegov položaj je postajal čedalje obupnejši. Kljub temu pa ni pustil kvartanja in zaprav-ljanja. V času, ko so Košutnikovi letovali hkratu v Vero v Gozdniku, je bil Košutnik v taki stiski, da ni vedel, kaj naj bi storil.

Naenkrat je začel misliti na premoženje mlade svakinje Vere. Med tem ko je on ob-ubožal, je postajala Vera čedalje bogatejša, ker je porabljala le del obresti, odnosno do-hodkov svojega imetja. Kako naj se polasti tega bogastva? Če bi bila Vera polnoletna in bi sama razpolagala s svojo imovino, bi jo pač lahko preslepil. Poslužil bi se svoje žene Vide, da bi izvabljala od sestre večje zneske, toda višjega svetnika Lokana, Verinega varu-ha, se je bal. Čakati je torej bilo treba na njeno polnoletnost. Sicer pa, preden bi pol-noletnost dosegla, bi se gotovo že omožila.

Košutnikovo prizadevanje je šlo za tem, da se na vsak način onemogoči omožitev Vere in da sam do njene polnoletnosti vzdr-ži videz bogatega moža. S kvartanjem in posojili je upal obdržati se ta čas na po-vršju.

Verina ljubezen do Mirka Juga mu je bila prav za prav všeč, čeprav je rohnel proti ta-ki zvezi, ker je Vero ovirala, da bi si iskala ženina drugje. Ko pa je spoznal, da je Vera resno mislila na možitev z Mirkom, ga je za-čelo skrbeti in tuhtal je, kako bi obadva mlada človeka razdvojil.

stropja 12 m globoko na dvoriščna tla. Ko so prihiteli mariborski reševalci, so jo našli že mrtvo.

* **V smrt zaradi spora iz izvoljenko.** V neki mariborski gostilni je sedela večja družba, ki se je bila vrnila s pogreba. V družbi je bil tudi 38 letni črkostavec Alojzij Kodrič. Že na povratku s pokopališča je z nancem dejal, da bodo tudi njega kmalu spremljali na zadnji poti. V gostilni je družba popila več litrov vina. Nenadno je Kodrič zapustil prijatelje in stopil na hodnik, kjer se je zgrudil in nezavesten obležal. Ker ni kazal nobenih znakov življenja, so o tem obvestili policijo. Prišla je komisija, ki je ugotovila, da je nesrečnež mrtev in da se je najbrž zastrupil s kokainom. Pri mrtvecu so našli dvoje pisem, iz katerih je razvidno, da je šel prostovoljno v smrt zaradi spora, ki ga je imel s svojo ljubico.

* **Požar v Kresnicah.** V soboto zvečer je nastal ogenj v gospodarskem poslopju župana na Hribu Franca Kokalja. Ker je bilo poslopje krito s slamo, se je ogenj hitro razširil. Komaj se je domačim posrečilo rešiti živino, en prešič pa je ostal v plamenih. Zgorelo je tudi 20 kokoši. Sumijo, da je bil ogenj podtaknjen.

* **V Krki je utonila.** V petek popoldne je prala pri Krki perilo Beletova Marija iz Straže. Ker je bila bolehnja, ji je najbrže postalo slabo in je padla v vodo. To je opazila neka ženska in poklicala ljudi. Ko so ljudje pritekli, so ubogo dekle že zagnili umazani valovi narasle Krke.

* **Strašna nesreča otroka.** Iz Zagorja na Koroškem poročajo, da je huda nesreča zadelo Aselnikovo družino. Na motorni rezalnici so rezali krmo za živino. Naenkrat pa je stroj obstal. Gospodar je hitel gledat, kje bi bila napaka. Ko je prišel k transmissijski napravi, je našel domačo 8letno hčerko mrtvo. Deklica je bila zašla med jermene. Transmissija ji je razbila glavo, zdrobila tilnik in zlomila roko.

* **Pred dvema tednoma je izginila** 19letna delavka Ana Hribernikova, zaposljena v tvornici »Intex« v Kranju, stanujoča pa pri starih v Zapogah. Hribernikova, ki je bila še neizkušeno dekle, je prišla zadnji čas pod vpliv nekega izprijenca. Za razmerje je izvedel njen brat, ki ji je branil sestanke z njim, pa ga sestra ni poslušala. V družini je nastal prepir in v soboto po sv. Treh kraljih je Hribernikova izjavila, da bo skočila v Savo.

Priskrbel si je Jugov rokopic, s pomočjo katerega je neki podkupljenec, ki je bil tudi prej pisaril nepodpisana pisma Veri, napisal tista usodna pisma s ponarejeno Mirkovo pisavo. Neka malopridnica pa se je potem nasproti višjemu svetniku Lokanu izdajala za izdano ljubico. Lokan se je toliko laže ujel za lim, ker se sploh ni strinjal s tem, da bi Vera vzela Mirka za moža. Kot namestnik Verinega očeta je menil, da je s svojim nasprotovanjem proti Verini možitvi z Mirkom ravnal le po željah pokojnega Ogorelca.

Kakor se je Košutniku sleparska zviijača posrečila pri Lokanu, tako se je tudi Vera vjela v past. Ponosno dekle mu je potem le ustreglo, ker je sezgalo pisma, ki bi bila lahko pozneje nevšečne priče njegovega lopovstva. Vera je tudi odločno razbila zaroko in odklanjala Mirkove prošnje za pogovor. Kolikor je poznal Vero, je vedel, da jo bo njeno bridko razočaranje varovalo drugih moških. Upal je celo, da bo Vera zaradi silnega žalovanja zbolela in morda kmalu umrla.

Tem upom se je seveda pridružila tudi bojazen, da se ne bo Vera morda le spet spoznamela z Jugom. Zato je zmerom netil v njej jezo proti Jugu. Lazil je za njo, kadar je šla v gozd, da bi preprečil njen sestanek z Mirkom.

Med tem časom je v njem čedalje močnejše postajalo upanje, da bo Vera umrla. Od tega upanja do tuhtanja, kako naj bi oklevajoči naravi priskočil na pomoč, je bilo le nekaj korakov.

Sorva je to misel odklanjal, toda zmerom in zmerom ga je spet napadala. Začel se je igrati z njo in razmotrivati na kak način bi se dalo to najlaže izvesti, ne da bi padel nanj

* **Pogrešano Ljubljankanko so našli mrtvo.** Pred tremi meseci je izginila v Podbrezju pri Kranju 70letna Suzana Oficijeva, stanujoča Med hmeljniki v Ljubljani, žena železničarja. Suzana je s svojo hčerko šla tedaj na Brezje. Na železniški postaji v Podnartu pa je ženica naenkrat izginila. Ženica je v temi očitno zašla, padla čez neko skalo in za poškodbami umrla. Te dni jo je našel neki deček. Truplo so zanesli v mrtvašnico v Podbrezju, od kod je bilo prepeljano v Ljubljano.

* **Smrtna nesreča mladega Tolminca.** V Čadru pri Tolminu se je te dni pripetila huda nesreča. Fant Franc Sangala iz Tolmina je hotel priti po bližnici do kamnoloma, a pri tem ni opazil položene mine, ki se je v tistem trenutku razpočila. Nesrečnega fanta je zadel težak kamen in ga ubil.

* **Hiša je zgorela.** V Svečanah je zgorela hiša posestnika Franca Knipliča. Požar je nastal na ta način, ker se je vnel tram pri dimniku.

* **Vole je ukradel.** Mali kazenski senat v Mariboru je obsodil 42letnega delavca Ferdinanda Kadiša iz Vuzenice na šest mesecev strogega zapora in dveletno izgubo častnih pravic, ker je ukradel posestniku Ivanu Lipovšku v Tolstem vrhu par volov. Soobtoženi 39letni posestnik Ivan Preglav, ki je imel ukradene vole v svojem hlevu, pa je bil obsojen na dva meseca strogega zapora in 600 din globe.

* **Vlom v prostore finančne kontrole v Vojniku.** Celjskim orožnikom se je posrečilo razkrinkati vlomilsko tolpo, ki je plenila v celjski okolici in izvršila tudi več vlovov okoli Vojnika. Vodja te družbe Kovač je že pod ključem. Ljudje so se kar oddahnili v pričanju da je zdaj vlovov konec. Pa so se zmotili. Spet je bil izvršen vlom, in sicer v hišo, kjer ima prostore finančna kontrola v Vojniku. Vlomilec je z lesenim drogrom raztrgal na oknih železno mrežo in v oddelku finančne kontrole je prebrskal vse predale. Našel pa ni ničesar. Orožniki so pridno na delu in upajo, da bodo vlomilca v kratkem dobili.

* **Zastavljen in ukraden motor.** Domžalski orožniki so pod vodstvom g. Skoka razvozlati čudno zgodbo. Domžalski posestnik in trgovec Franc Šmon je dobil decembra 1. 1937. od posestnika Janeza Cerarja z Doba v zastonj elektromotor s kablom kot jamstvo za povračilo nekega dolga. Mož je zastavljeni motor zaklenil v barako, lani marca pa je bilo v to barako vlomljeno in vlomilci so od-

nesli motor. Ker Šmon motorja Cerarju ni mogel vrniti, je Cerar proti njemu vložil tožbo z odškodninsko zahtevo. Šmon je pravdo seveda izgubil, a orožnikom se je zdelo vsa zadeva zelo sumljiva. Slišali so, da se je posestnik Cerar s svojim hlapcem Matevžem Oblakom sprl in da sta med preprirom govorila tudi o nekem motorju. Ko so hlapca Oblaka zaslišali, je ta napovedal, da je pomagal svojemu gospodarju ukrasti zastavljeni motor. Pri tatvini je sodelovala tudi Cerarjeva žena in motor so skrili v domačem hlevu. Ko so orožniki pri Cerarjevih napravili preiskavo, niso v hlevu našli ničesar, a bilo je očitno, da je Cerar po preprirom s svojim hlapcem skril motor nekje drugje. Zdaj so motor našli v Cerarjevi drvarnici in se bo moral Cerar pred sodiščem zagovarjati zaradi vloma in tatvine in tudi zaradi nagovarjanja h krivemu pričanju. Motor je zdaj spravljen pri dobskem županstvu.

* **Obsojeni tatovi govedi.** Nedavno je bila na okrožnem sodišču v Mariboru razprava proti 42letnemu drvarju Ferdinandu Kadišu iz Vuzenice ter proti 39letnemu posestniku Ivanu Preglavu iz Vuzenice. Kadiš je novembra ukradel posestniku Ivanu Lipovniku na Tolstem vrhu par volov ter ju je prodal na Remšnik. Preglav pa je Kadišu preskrbel živinske potne liste ter ga je nagovarjal k tatvini, da bi mu potem Kadiš lažje vrnil denar, ki mu ga je ta dolgoval. Pri razpravi sta oba svojo krivdo tajila. Kadiš je dobil šest mesecev strogega zapora in dve leti izgube častnih pravic, Preglav pa dva meseca strogega zapora.

* **Obup v celici.** V zaporu sreskega sodišča v Ormožu se je obesil 40letni Ivan Štraser, doma s Pobrežja pri Ptujju. Ivan Štraser je nedavno ponoči vlomil v trgovino Kmetijske zadruge v Ormožu. Vzel je kakih 80 kg špecerije, katero je pravkar nalagal na kolo, ko ga je zasačil nočni stražnik in ga aretiral. Štraser je bil na glasu nevarnega zločinca, saj se je šele oktobra lani vrnil iz mariborske kaznilnice, kjer je bil odsedel sedem let robije. Po ponovni aretaciji so na sodišču v Ormožu zelo pazili nanj, da ne bi pobegnil. Te dni proti večeru pa je Ivan Štraserju le uspelo, da je z železnim drogrom dvignil zapah pri vratih celice. Vrata so se vdala in Štraser se je čutil svobodnega. Ko pa se je znašel na hodniku in je bil namenjen k izhodu, se je pojavil jetničar in nitro zaklenil vhodna vrata, da Štraser ni mogel na prosto. Obenem je jetničar priklical

sum. Naposled je vse pretuhtal. Vera je šla, to je vedel, večkrat prav do roba grajskega jezera in se sklanjala nad vodno površino, kjer je trgala vodne cvetlice. Kako lahko bi pri tem padla v globoko vodo in utonila. Lahko bi pri tem nastal tudi sum, da je šla v vodo zaradi nesrečne ljubezni. Pa to ga ni brigalo. Glavno mu je bilo, da bi Vera več ne živela in da bi bila njena dedična Vida.

Se zmerom je zavračal izkušnjavca, toda glas izkušnjavca je postajal vse silnejši in njegove denarne zadrege vse večje. Dan dopelosti menice pri Kračarju se je bližal, in oderuh menice ni hotel podaljšati. Vsi poizkusi, kako priti do denarja, so se mu izjalovili. Opoldne onega usodnega dne v juliju je prejel več pisem, ki so bila vsa le opomini. Polom je stal pred vrati. Ves obupan je vrigel lovsko puško čez ramo in šel v gozd, in tedaj je srečal svojo žrtev.

Naletel je na Vero in v duhu zapečatil njeno usodo. Povedel jo je do grajskega jezera, jo opozoril na cvetlico, ki je rasla tik ob robu jezera, in jo sunil, ko se je sklonila k cvetu, z vso močjo v hrbet. Visoko je briznila voda, ko je pogoltnila svojo žrtev. Nato je planil v divji beg. Ko je bil že daleč, se mu je zazdelo, da je slišal njene klice na pomoč.

Spočetka ni bilo po njegovem načrtu, da bi dolžil umora Mirka Juga. Toda ko se je sum obrnil proti Jugu, se mu je zdelo čisto prav tako. Zato je ta sum podpiral, kolikor je mogel.

Zelo važno je bilo zanj, da bodo truplo našli, kajti vedel je, da brez dokaza za Verino smrt njegova žena ne more dedovati po sestri. Zato je neko Verino iglo vrgel neopaz-

no v mah ob jezeru, jo potem navidezno našel in na podlagi te najdbe izsilil preiskavo jezera. Zviijača se mu je posrečila, jezero je bilo preiskano. Našli pa so samo Verino uro z verižico, njenega trupla pa ne.

Kam je izginilo truplo? Ni prav verjel domnevi da je voda zanesla truplo dalje v strugo potoka. Ali se je Vera morda rešila?

Silen strah se ga je lotil. Kar so si ljudje razlagali na njem kot žalovanje za svakinjo in mu šteli v dobro, je bilo le peklensko trptjenje zločinca, ki se je bal za sadove svojega greha, hkratu pa tudi trepetal pred tem, da bo zdaj zdaj stopil predenj maščevalec.

Zagonetno obnašanje Jugovke in njegovega sina je še povečalo njegov strah. Oba človeka morata vedeti za neko skrivnost, nanašajočo se na Vero. Ali je bila rešena? Pa saj to ni bilo mogoče. Takrat daleč okoli jezera ni bilo žive duše, ki bi ji bila mogla priti na pomoč.

Vest, da so Verino truplo našli, ga je spet razvedrila. Brigalo ga tudi ni več, če bodo Juga postavili pod obtožbo ali ne. Glavno mu je bilo, da je bila dokazana Verina smrt in Vida dedična. Pa se ni dolgo veselil. Pogled na najdeno truplo ga je poučil, da to ni Vera.

Kljub temu je trdil nasprotno in za njim je napol nezavestna Vida rekla isto. Njima so sledili ostali ko čreda ovc. Kar so svoci rajne rekli, je pač moralo obveljati. Na trditve stare kuharice, da truplo ni bilo Verino, se ni nihče oziral. Izpovedbam Jugovke in sina sploh nihče ni verjel.

Toda Košutnika so Jugove izpovedbe prešinile z grozo. Niti za trenutek ni dvomil v njih resnico in je samo čakal, kdaj se bo pojavila Vera in ga obtožila poizkusa umora.

pomoč. Štraserja so nato ukrotili, ga zvezali na nogah in ga posadili v drugo celico. Jetničar je imel nato neka; minut drugega opravka. Ko se je spet vrnil in pogledal v celico, je našel Štraserja obešenega na križu okenca. Štraser je pač v obupu, ker mu beg ni uspel, brž izkoristil nekajminutno jetničarjevo odsotnost. Raztrgal je hlače v široke trakove, katere je zvezal, se z zvezanimi nogami dvignil do križa na oknu in se sam sodil. Jetničar je brž prerezal trak in poklical zdravnika, toda bilo je že prepozno.

* **20.000 dinarjev so odnesli.** Nedavno ponoči so vlomilci vdrli v prostore Božičeve bencinske črpalke in mehanične delavnice v Koških in odnesli 20.000 din.

* **Neverjetna lahkomišelnost.** H kmetici Antoniji Frasovi v Orehovi vasi je prišla neka ciganka in dejala, da zna čitati usodo iz njenih rok. Ko si je ogledala roke Frasove, je rekla, da je hiša začarana po krivdi zlobnih sorodnikov. Zahtevala je 500 din, češ da bo pregnala zlo usodo. Frasova sama denarja ni imela, pa si ga je zato izposodila. Ciganka je nato zahtevala še dve jajci, ki jih je razbila na tleh, na katerih je obležal kamen. Pripomnila je: »Zdaj, ko se je pojavil kamen, ti lahko pomagam, sicer ti ne bi mogla.« Potem je zahtevala še dve črni sveči, ki je morala zanje plačati Frasova 100 din, a naposled si je izposodila še 200 din. Ko ji je Frasova izročila še ta denar, je ciganka šla, češ da pride drugi dan ob pol 11. spet in jo bo rešila zle usode. Seveda o nji ni bilo več ne duha ne sluha. Frasova je šele zdaj spoznala, da je bila opeharjena, in je sleparstvo prijavila orožnikom.

* **Trije požigi v ptujski okolici.** V bližini Herbersteinovih gozdov v Novi Krčevini je stala domačija, ki si jo je kupil leta 1927. posestnik Belinger Adolf za 21.000 din. Ob nakupu posestva so bile vse stavbe v slabem stanju in so lanskega leta v januarju pogorele do tal, za kar je dobil lastnik 21.000 din zavarovalnine, kolikor je dal pri nakupu za vse skupaj z zemljo vred. S tem denarjem si je Belinger postavil lepo hišico in gospodar ska poslopja. Nedavno zvečer pa se je na tej domačiji spet posvetil ogenj ter upepelil poslopja. Nastal je sum, da je bil ogenj podtaknjen. Ptujski orožniki so zadevo preiskali in ugotovili, da je usodni večer šel lastnik proti svoji navadi spat na skedenj v seno, kmalu na to pa je zažarelo. Povzročena škoda znaša 15.000 din. med tem ko je bil lastnik zavarovan za 35.000 din. Soričo suma požiga zaradi

zavarovalnine je bil gospodar izročeni sodišču. — V isti vasi je zgorela tudi viničarija posestnice Elizabete Vodanove. Oblastva so ugotovila, da je Vodanova imela v vasi sovražnika, ki ji je nekoč že grozil s požigom. Osumljenca so orožniki aretirali. — Gorelo je tudi pri posestniku Benku Jožefu v Rogoznici pri Sv. Lenartu. Zgorelo je gospodarsko poslopje s poljskimi pridelki, orodjem, gospodarskimi stroji in vozovi. Domnevajo, da je bil tudi tu ogenj podtaknjen.

* **Požig v Pečovju.** Pred petčlanskim senatom v Celju je bila pred kratkim preložena razprava proti 43letni posestnici Antoniji Ožkovi iz Pečovja pri Teharju in 32letnemu delavcu Jakobu Dobršku iz Pečovja, ki sta bila obtožena, da sta lani zažgala hišo, last prve obtoženke, in s tem tudi spravila tri otroke Ožkove, ki so spali v senu na podstrešju, v smrtno nevarnost. Obtoženca je zagovarjal odvetnik g. dr. Ernest Kalan. Priče so izpovedale v glavnem razbremenilno za oba obtoženca. Sodišče je oba obtoženca oprostil.

* **Roparski napad v Kalcah pri Leskovcu.** V vasi Kalcah je bil v nedavni noči izvršen drzen roparski napad na zakonca Janeza Zorka in ženo Jožefo. Dva zločinca sta vlomila najprej v zidnico, kjer sta vzela leste, po kateri sta se povzpela do više ležečih vrat, ki so imela namesto stekla papir in so bila samo zapahnjena. Tako sta prišla v hišo. Tu sta vlomila v spalnico, v kateri so spali zakonca in oba njuna otroka. Napadalca, ki sta bila zakrinkana, sta začela obdelovati gospodarja z lato, ki sta jo odtrgala od sobnih vrat. Janezu Zorku se je naposled posrečilo zbežati k sosedom po pomoč, ki pa je prišla prepozno. Roparja sta med tem z orožjem v roki prisilila Jožefo, da jima je dala denar, ki sta ga imela zakonca pripravljene za nakup gozda, to je 4000 din. Zločincema je bilo znano, da sta imela zakonca denar. Še to sta vedela, koliko. Orožniki so aretirali več osumljencev, med njimi tudi dva, ki ju je osumil sam napadenec. Nevarno poškodovani Zorko leži v krški bolnišnici.

* **Iz bolnišnice je pobegnila.** 19letna bivša služkinja Jožefa Brglezova, doma od Sv. Trojice v Halozah, je nedavno priromala zaradi raznih grehov v pobiljševalnico v Begunjah, odkoder pa so jo morali poslati na zdravljenje v ljubljansko bolnišnico. Tam se je pa podjetnemu dekletu nudila priložnost za beg, ki jo je Brglezova tudi izrabila in ponoči izginila kar v bolniški obleki

* **Mrtvec v kočiji.** Decembra smo poročali o zagonetni smrti 31letnega izvoščka Franca Sumandla iz Maribora, ki ga je konj pripeljal mrtvega v kočiji do Dvorčakovice ulice. Studenski orožniki so še isto noč izsledili 31letnega čevljarkega pomočnika Josipa Topolčnika iz Smartna na Pohorju, ki je moral te dni pred mali senat. Topolčnik se je zagovarjal s silobranom in je bil obsojen na tri leta strogega zapora in na izgubo častnih državljanских pravic za dobo treh let.

* **Trije vlomilci v gostilniške prostore.** V nedavni noči se je nekemu v Nov. mestu zahotelo priti brez plačila do železodnih dobrin in cigaret. Tako je z vitrihom vdrl v Sokolsko klet. Iz predala točilne mize je pobral nekaj sto cigaret ter popil nekaj likerjev in slivovke. Česar pa ni zmozel njegov želedec, je razlil po tleh. Po plenu se je dolgoprstnež napolnil v hotel Metropol, kjer je pobral nekaj kranjskih klobas in še druge malenkosti, nato pa je šel v Gotno vas, kjer je napravil obisk pri gostilničarju Matku. Iz gostilniških prostorov je pobral najboljše cigarete in spil liter dobrega vina. Z ostalim, kar mu ni prijalo, pa je napravil slično, kakor v Sokolski kleti.

* **Umor v Beli krajini.** V Brezovici pri Radatovičih v Beli krajini so našli umorjenega posestnika Dragela, ki je sam živel v svoji hiši. Ubit je bil s sekirico in je mrtve klečal ob svoji postelji. O morilcu doslej ni sledu.

* **Aretacija mlade tihotapke.** Razni listi so prinesli vest, da je bila pri Zagrebu aretirana avstrijska tihotapka saharina Kutschichova v družbi z Umekom iz Brežic. Zdaj objavlja listi k tej vesti naslednje pojasnilo g. Armanda Umeka iz Brežic: »Avtomobil, v katerem je govora v članku, je moja last in z njim vozim samo jaz. Kot avtotaksi sem Kutschichovo vozil iz Nemčije, kamor sem bil šel poslovno kot zastopnik trdke Auto-Union k podruž. v Münchenu. Kutschichova, ki me je v Lipnici naprosila, da bi jo peljal v našo državo, je vzela s seboj štiri kovčege. Ker na državnih mejah ni nihče pregledal teh kovčegov, nisem niti od daleč mogel misliti, da je v njih tihotapsko blago. Šele na orožniški postaji v Kustošiji sem zvedel, da je imela Kutschichova v kovčegih saharin. Kutschichova je orožnikom priznala, da meni ni bilo znano, kaj je v kovčegih, in da s to zadevo nisem imel nobenega opravka. Jaz sam sem orožnikom v Kustošiji povedal, da je Kutschichova pustila v naši hiši v Brežicah še dva kovčega, v katerih je najbrže tudi saharin. To se je pozneje res ugotovilo. Pod

Tudi tega se je bal, da ne bodo prišli svoji v Košutnikovi grobnici počivajoče neznanke in terjali truplo. Skrival se je že pripravljaj na beg. Ko pa so poizvedbe za Vero ostale neuspešne in ni prišel nihče po neznanke, se je spet opogumil. Morda se je njegova svačkinja na potovanju ponesrečila. Upal je, da bo zadeva kmalu rešena in Verin denar v Vidinih rokah. Z denarjem bo pobegnil v tujino, kjer se bo skrila. Potem naj pride Vera, če hoče.

Na tem, da Verin varuh ni mogel izročiti Verine zapuščine Vidi pred končano obravnavo proti Jugu, se je razbil njegov načrt. Na zunaj miren in vljuden, na znotraj pa ves strah od strahu in besnosti, je Košutnik zapustil Lokana. Igra mu je kazala zelo slabo, toda ni še obupal. Posrečilo se mu je Kračarja pomiriti zaradi dolga in še novo posojilo je dobil od njega. S tem denarjem je odpotoval s svoji v Švico zmerom pripravljen, da pobegne, če bo potrebno.

Poželjivost po Verinem bogastvu pa je bila vendar večja kakor strah pred razkrinkanjem zločina. Pač desetkrat jo je že nameraval brez žene in otrok odkuriti v svet, a vendarle ni storil tega. Ko je čas mineval in je ostalo vse mirno, je bil prepričan o Verini smrti. Bil je toliko drzen, da je res prišel na sodno obravnavo proti Jugu in nastopil kot tožitelj proti Jugu.

Že je slavil zmagoslavje, ko ga je v zadnjem trenutku zadel udarec.

Igra se je končala, vse uganke so bile rešene, le ena je še ostala. Kdo je nesrečnica, ki so jo potegnili iz potoka in jo v dragoceni krsti kot Vero Ogorelčevo položili k večnemu počitku v Košutnikovi grobnici?

18.

Višji svetnik Lokan je dan po sodni razpravi odpotoval iz Ljubljane v Švico. Prevzel je bridko nalogo, pomilovanja vredno Vido poučiti o strašnem preobratu dogodkov. Vera ga je hotela spremiti, toda ubranili so ji, češ da je še premalo trdna po hudi bolezni.

Vera je ostala kar pri Jugovih v Oklešnici. je rekel Lokan. »Pomislil samo, kako strašno bi jo pretreslo, če bi ti stopila pred njo in ji rekla, da je njen mož roparski morilec. Prepusti meni, da jo pripravim na to vest.«

Vera je stala kar pri Jugovih v Oklešnici. Ni se hotela vrniti v Ljubljano, a tudi v graščini Gozdniku ni hotela prebivati. Preveč jo je Gozdnik še spominjal na zločin in zločinca. V mirni Jugovi hiši zraven gozda se bo pri dobrih ljudeh spet pomirila in svojo strto dušo vravnovesila.

Nekaj dni po odhodu varuha Lokana je sedela v naslanjaču pod lipo pred hišo. Blagodejna tišina je vladala okrog nje. Jugovka in Slavka sta bili zaposleni v hiši, učitelj Orešnik je bil v šoli, a Mirko je moral za nekaj dni v Maribor.

Ročno delo, ki ga je Vera držala v rokah, se ji je izmuznilo na tla. Nagnila se je nazaj in njene oči so zasanjano zrle v vrhove zelenih dreves. Nekaj časa je gledala, nato pa so ji začele oči lesti skupaj. Zaspanec je prihajal.

Zdajci pa se je zganila. Zaslila je bližajoče se korake. Pogledala je in opazila lepo oblečenega sivolasega moža, ki se ji je takoj odkril, ko jo je zagledal.

»Ali bi radi govoril z gospodom Orešnikom?« je vprašala tujca. »Zdaj ga ni doma.« »Prav, prav,« je žalostno odvrnil tujec. »Moj obisk velja vam, gospodična Ogorelčeva.«

»Ali me poznate?« je vprašala začudeno. »Da, poznam vas. Poleti sem vas večkrat videl. Tudi pri porotni razpravi ste bili,« je rekel in stopil bliže.

»Ali ste tudi vi poslušali?« »Da. Bil sem pripravljen nastopiti kot razbremenilna priča. No, potem pa ste prišli vi sami in mi ni bilo treba pričevati.«

»Ne razumem vas,« je odgovorila Vera in kar strah jo je postajalo pred tem čudnim tujcem.

»Nič se ne bojte,« je menil mož, ko je opazil njen zbežan obraz. »Dovolite mi, da se brez prič porazgovorim z vami.«

»Priznati vam moram, da sem vam storil veliko gorje in...«

»Meni?« ga je prekinila. »Kdo pa ste?« »Oče tiste nesrečne deklice, katere truplo so potegnili iz vode.«

Zdaj je Vera planila pokoncu. Vsa utrujenost jo je minila. Z zardelimi lici se je jezna vstopila pred tujca.

Dalje prihodnjič.

PRED SODIŠČEM

Sodnik: »Čujte, obtoženec, vi neprestano zatrujete, da ste tožitelja napadli samo z duhovnim orožjem, čeprav ima na glavi bučo. Kako nam pa boste raztolmačili to protislovje?«

Toženec: »Gospod sodnik, udaril sem ga z učeno knjigo...«

mojim šoferskim sedežem niso orožniki našli prav nič saharina in je komisija ugotovila, da pod sedežem in sploh nikjer v avtomobilu ni nobenega mesta, da bi se moglo kaj skriti. Avtomobil sem vedno šofiral sam, tudi takrat, ko so ga orožniki ustavili. Kutschichovo sem vozil v avtomobilu samo dvakrat, zato je neresnična trditev, da je bila večkrat v družbi bratov Umek, odnosno v moji družbi, in da smo se večkrat vozili v Zagreb na Maksimirske ceste. Iz vsega tega sledi, da do zaslišanja Kutschichove na orožniški postaji v Kustošiji sploh nisem vedel, da se je poslužila mene in mojega vozila za tiho-tapstvo prepovedanega blaga.

* **Tolovaj Salaj obsojen na devet let.** Mali kazenski senat v Ljubljani je te dni obravnaval drzne vlome tolovaja Naceta Salaja, 38letnega trgovskega pomočnika iz Črensovcev. Salaj je bil sprva vesten trgovski pomočnik, zabredel pa je v družbo pustolovcev. Od leta 1921. je bil že mnogokrat obsojen zaradi raznih tatvin. Skupaj je presedel že 10 let in osem mesecev. V kaznilnicah se je seznanil z najhujšimi zločinci. Poleg glavnega obtožbenca so bili zdaj na zatožni klopi njegovi pajdaši in pomagači, ki so od njega kupovali ukradeno blago. Največji vlom sta Salaj in neki Matija Jereb zagrešila pri Vinku Bedenku v Kranju. Plen, ki je sestajal iz dveh dragocenih pušk in gotovine, je znašal 21.640 din. Salaj je vse tatvine priznal, izgovarjal pa se je na brezposelnost. Obsojeni so bili: Nace Salaj na devet let robije in v trajno izgubo častnih državljskih pravic; po prestani kazni se pridrži še za dve leti v očuvalnem zavodu; mesar Fran Šuštaršič zaradi manjšega vloma na šest mesecev strogega zapor, v izgubo častnih državljskih pravic za dve leti in v plačilo povprečnine 500 din; Ivan Kristl zaradi vlomne tatvine na pet mesecev strogega zapor in v izgubo častnih državljskih pravic za dve leti. Ostali obtoženci so bili zaradi prikrivanja in nakupa sumljivega blaga obsojeni na manjše denarne ali zaporne kazni.

* **Hlode je kradel svojemu gospodarju.** V Št. Ilju pri Turjaku je služil pri posestniku Kranjcu Francetu hlapec Ločnikar Lenart. Fantu je vedno manjkalo denarja, pa je začel krasti gospodarju hlode in jih prodajal raznim lesnim trgovcem. Kmalu pa mu je prišel gospodar na sled in Lenart je zbežal. Za njim je bila izdana tiralica. Medtem pa se je že sam javil na sodišče. Te dni je bila obravnava. Skesano je priznal svoj greh, zatrjeval je pa, da ni ukradel toliko lesa, kakor ga dolžijo, namreč za 3.709 din, temveč le za 3.000 din. Sodišče ga je obsodilo na mesec dni strogega zapor.

* **Vlom v postajališče.** V nedavni noči je bilo vlomljeno v pisarno slovenjgraškega postajališča, kjer izdaja vozne listke uradnik g. Cajnko. Ko je prispel g. Cajnko v pisarno, je po razmetani pisarni takoj opazil vlom. Vlomilec je razdril križe na oknu pisarne, razbil šipe in se skozi narejeno odprtino splazil v pisarno. Tam je predvsem stikal za denarjem, vendar je g. Cajnko k sreči zvečer odnesel ročno blagajno domov. Vlomilec je v predalih našel edino 83 dinarjev drobiža. Razen tega je vlomilec odnesel dva mala vozna reda »Ekspres«. Orožništvu se je kmalu posrečilo izslediti že večkrat kaznovanega 34letnega Vinka Delopsta iz Topolšice, ki je po daljšem oklevanju priznal vlom. Vse priznanje vrlim orožnikom.

* **Kako znajo slepariti.** V Mijatovcu pri Čupriji se je nekega dne razširila govorica, da se je 12letni Veri Stošičevi prikazala Mati božja. Ljudje so drveli skupaj in poslušali strme pripovedovanje Verice, ki jim je znala silno imenitno govoriti, kako je bilo na onem svetu, kamor jo je med spanjem v sanjah povedel neki stari svetnik in jo privedel prav do Matere božje. Dekletce je vsako jutro povedala kaj novega z onega sveta. Ljudje so začeli iz vseh krajev prihajati k dekletu in ga spraševati, ali je morda videlo na onem svetu tega in tega človeka. Dekletce je vedno prebrisano odgovarjalo. Seveda za denar. Nazadnje pa so pametnejši vaščani le začeli sumiti v te dekletove božje zveze in dvgnali, da je bil njen oče tisti, ki je znal dekletu preučiti, da je potem za denar pripovedovala lahkovernežem zgodbe iz raja in pekla.

Popotnikova torba Milijon dinarjev je zapustil siromakom

Sv. Lenart v Slov. goricah, januarja

Po Slovenskih goricah je v najlepšem spominu ime pokojnega veleposestnika Mesarca, ki je zapustil milijon dinarjev slovenjgoriškim siromakom. Mesarčev dar je varno naložen v glavni hranilnici pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Od tega zneska se vsako leto razdele obresti med najpobrednejše siromake, ki stanujejo po vseh občinah svetolenarškega sodnega okraja. Te dni bodo razdelili okoli 40.000 dinarjev, katerih bodo deležni predvsem siromaki občine Velke.

Mesarce je stalno bival na svojem posestvu pri Sv. Juriju v Slovenskih goricah in kljub bogastvu živel zelo preprosto. Slovenjgoričani se še danes spominjajo, kako je s kuhanim fižolom v žepu zahajal po svojih opravkih v Maribor, pa tudi v Gradec, kjer je nalagal svoj denar v tamkajšnji mestni hranilnici. Znana je tudi prigodba o pokojnem Mesarcu, kako so ga uradniki enega izmed graških denarnih zavodov osumili in ga dali zapreti, ko je hotel naložiti večji znesek v dotični zavod. Bil je na zunaj preveč preprost, da bi bili uradniki mogli verjeti, da je ta denar sad vztrajnega dela. Na posredovanje dr. Milana Goriška od Sv. Lenarta so tedaj Mesarca izpustili na prosto.

Doma je bil Mesarce zmerom bos. Živino je sam pasel. Bil je zelo razumen gospodar in tako je mnogo prihranil. Milionar Mesarce je imel tudi lepo urejeno pisarno, kjer je dajal pametne nasvete vsem, ki so prišli k njemu s prošnjo za pomoč in dober svet. Zmerom je bil pripravljen pomagati svojim rojakom. Prav je, da se zdaj, ko bodo številni ubožni prebivalci Slovenskih goric spet kakor leto za letom postali deležni človekoljubne dediščine, spomnimo plemenitega moža.

Strašna je zavest, če si zaprt po nedolžnem

Novo mesto, januarja

Na sejmu 18. marca lani v Krškem je prišlo mnogo sejmarjev. Razumljivo je, da take priložnosti, ko se zbira kupčijski svet, izkoriščajo tatovi. Tako se je udeležila omenjenega sejma v Krškem tudi znana tatinška družina Alojzija Šveca iz Prebukovja v občini Bednji, ki je štela 13 članov. Ti ljudje so znali spretno segati v tuje žepke in izmikati, kar jim je prišlo pod roke. Švečevi družini, ki je obiskovala predvsem sejme v Sloveniji, dolgo niso mogli priti na sled. To se je posrečilo orožnikom šele lani poleti. Na omenjenem sejmu je nekdo ukradel Maksu Požunu vso gotovino v znesku 6.800 din. Požun je tatvino kmalu opazil in javil orožnikom, ki so tatvine osumili in aretirali drogerista Roka Djumbreka iz Dolenje Bistre. Djumbrek je moral v zapore novomeškega okrožnega sodišča, pred katerim se je moral lani maja zagovarjati.

Čeprav se je obtoženec pred sodiščem branil na vse načine in zatrjeval svojo nedolžnost, sodišče na podlagi raznih okolnosti ni moglo verjeti njegovi obrambi in ga je obsodilo na štiri leta robije in izgubo častnih pravic za dobo petih let. Sodbo novomeškega okrožnega sodišča je potrdil tudi stol sedmorice v Zagrebu. Obsojeni Djumbrek je kazeh nastopil lani junija. Čez mesec dni pa je vložil sodišču predlog za obnovo kazenskega postopanja, ki pa mu je bil zavrnjen.

Dne 2. decembra pa se je vršila pred novomeškim okrožnim sodiščem velika razprava proti Švečevi tatinski trinajstoriči. Za svoje grehe so ti ljudje skupno prejeli 20 let robije. Na razpravi je soobtoženka Julka Kegljevičeva priznala poleg drugih kaznivih dejanj tudi to, da je ukradla lani 18. marca

na sejmu v Krškem Maksu Požunu iz zadnjega hlačnega žepa denarnico s 6.800 din in denar izročila poglavarju tatinske tolpe Švecu, ki je Kegljevičevi dal od plena na račun deleža 200 din.

Priznanje Kegljevičeve je zbudilo v sodni dvorani začudenje, saj je ženska priznala veliko tatvino, za katero je bil pred istim sodiščem obsojen že Djumbrek. Ko je nedolžni Djumbrek izvedel za priznanje Kegljevičeve, je 7. decembra po svojem zagovorniku dr. Josipu Globevniku ponovno predlagal obnovitev kazenskega postopanja. Ponovna razprava proti Djumbreku je bila v petek 20. t. m., na kateri je bil po nedolžnem obsojeni Djumbrek oproščen vsake krivde in kazni in takoj izpuščen. Ko je mož zapuščal po dolgih mesecih mračno poslopje sodišča, je dejal, da za obsojenca sama ječa še ne pomeni zla. Strašno pa da je biti po nedolžnem obsojen. Edino ta pekoča zavest povzroča človeku nezno trpljenje.

Službe je priskrboval

Ljubljana, januarja

Ljubljanska policija je prišla na sled sleparju, ki je lovil žrtve med lahkovernimi ljudmi v mestu in na deželi. 35-letni Mirko, po poklicu trgovski potnik, se je bil seznanil z mladim delavcem Antonom Škerjancem iz Vojnika pri Celju, ki mu je potožil, da išče službo. Mirku je takoj šinila v glavo misel, da je naletel na pravega, ki ga bo lahko opcharil. Natvezil mu je, da ima zelo dobre zveze z neko banko v Ljubljani, ki potrebuje nekaj slug. Treba je le, da preskrbi listine in pa okrog 500 din jamčevine, kar je Škerjanc z veseljem storil. Takoj se je odpeljal domov po listine in mu prinesel tudi denar.

Čez nekaj tednov mu je Mirko pokazal pismo, v katerem mu banka sporoča, da bo upoštevala Škerjančevo prošnjo, a da naj potrpi še kak mesec. Pismo je Mirko seveda spisal sam in napravil tudi ponarejene podpise Škerjanc je potrpežljivo čakal še več tednov, potem šele se je zglasil spet pri Mirku in izvedel za sleparstvo. Škerjanc se ni prav nič obotavljal in je sleparja prijavil na policijo. Mirka so prvič zaman čakali doma detektivi, slednič so ga pa le iztaknili in napravili pri njem hišno preiskavo.

Na svoje začudenje pa so našli pri njem še listine raznih lahkovernežev z dežele, ki jim je podietni Mirko prav tako obljubljal službe v banki in sprejemal od njih jamčevine. Tako je opcharil nekega Vengusta iz Litije za okrog 500 din, dalje posestnika Adolfa Grabmana z Rake in posestnikovega sina Janeza Hvalo s Kresnic, ki so vsi čakali na službo v banki, medtem ko se je Mirko zabaval z njihovim denarjem po raznih gostilnah v mestu. Sleparja so vtaknili v zapor. Naj bo ta primer ponovno svarilo vsem lahkovernim ljudem.

Iz Prekmurja

Javna dela v Prekmurju. Gradbeno ministrstvo je obvestilo Vodno zadrugo v Lendavi, da je odobrilo znesek nad 5 milijonov dinarjev za razna izboljševanja in regulacijska dela na njenem področju, ki se bodo izvršila v treh oddelkih.

Sezonskemu delavcu je zgorela hišica. V Krogu blizu Murske Sobote je ubožnemu sezonskemu delavcu zgorela hišica, ki si jo je bil s trdo zasluženim denarjem lani postavil Gasilci iz Kroga so omejili ogenj, da se ni razširil na sosedovo leseno poslopje.

NIČ BOLJŠI NI

Stric: »Zakaj pa jokaš, Tomažek?«

Tomažek: »Eden od tistihle pobov me je nabill!«

Stric: »Kateri pa?«

Tomažek: »Tisti s krvavim nosom.«

Naši na tujem

Iz Gladbecka (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovensko narodno društvo »Domovinski zvon« in žensko društvo »Kraljica Marija« sta imela skupno občni zbor in obdarovanje otrok. Dvorana je bila do zadnjega kotička napolnjena. Predsednik g. Jazbec je podal obširno poročilo o društvenem delovanju in naglasil, da se je pred tremi leti z osmimi možmi ustanovilo to društvo, ki šteje danes 225 članov in članic. Lani je društvo prejelo 1600, izdalo pa 1200 mark. Največ dohodkov je imelo društvo od prireditelj. Predsednica ga. Lončarjeva je med drugim navedla, da je žensko društvo priskočilo na pomoč 16 bolnim članicam in 13 porodnicam. Pri volitvah so bili za moško društvo ponovno izvoljeni: prvi predsednik Ivan Jazbec, drugi predsednik Martin Lončar, prvi tajnik Adolf Uduč, drugi tajnik Franc Sikošek, prvi blagajnik Ivan Jazbec in drugi blagajnik Leopold Dernovšek, zaupni možje: Martin Sporčič, Vincenc Zavodnik in Ivan Vodišek, preglednika blagajne Ivan Ojsteršek in Anton Jenko, prisednika Pavel Pečnik in Viktor Jenko. Pri ženskah je bila ponovno izvolje-

na ga. Ivana Lončarjeva za prvo predsednico in na novo ga. Hedvika Dernovškova, za drugo predsednico. Druge odbornice so ostale kakor prej. Ob tej priliki sta nas posetila tudi naš ataše g. Korošec in izseljenski komisar g. dr. Kranjc iz Düsseldorfa. Ataše g. Korošec je imel lep rodoljubni nagovor, v katerem je pohvalil delavnost našega društva in nam obljubil, da bo stori vse, da dobi naša mladina slovenskega učitelja. Nato so zapeli otroci Božično pesem in Lepo našo domovino. 13 dečkov in deklk pa je deklamiralo razne pesmi, med njimi pesem za rojstni dan kraljice Marije. Predsednik g. Jazbec se je g. Korošču iskreno zahvalil za njegove lepe besede in pozval rojake in rojakinje, da so nazdravili kralju Petru II. kraljici Mariji in vsemu kraljevskemu domu. Predsednica ga. Lončarjeva je omenila, da je 9. t. m. obhajala rojstni dan naša blaga kraljica Marija. Zatem so bili obdarovani otročki po številu 142, 12 žensk, ki štejejo 60 let in 16 moških, isto preko 60 let. Na koncu nam je v veselje igrala godba slovenskih fantov. Najlepša hvala tvorničarju čokolade g. Mariću za darove. — Dne 12. februarja priredi društvo v isti dvorani pustni večer z zabavno igro, ki se imenuje »Enajst svetovalcev«. Začetek 11 minut čez 7. uro.

Zelene livade sredi večnega ledu na južnem tečaju

Petinpetdesetletni ameriški raziskovalec Ellsworth je dalje ko leto dni pripravljaj pohod na južni tečaj, na katerega se je ob koncu lanskega leta odpravil iz Kapskega mesta. Odplul je na pot s posebno ladjo, na kateri je imel letalo. Njegovo spremstvo šteje 20 ljudi, med katerimi je tudi njegova žena.

Dne 5. t. m., ko se je ladja bližala mogočni ledeni pokrajini Enderbyju, se je letalo prvokrat dvignilo z ladje. Tri ure je plulo ob obali in jo preiskovalo, dokler slednjič ni bilo najdeno primerno pristanišče za ladjo. Tu so ledene stene več kilometrov dolge in visoke po 120 m. Strmo se dviga led, vse se iskri na njem v odsevu slabotnega solnca in grozen je pogled na to ledeno mogočnost.

Medtem ko je letalo obkrožalo pokrajino in iz zraka preiskovalo to deželo, so ostali postavili taborišče tik pristanišča. Taborišče

so dobro zavarovali zoper vsakršne nevarnosti.

Ko sta Ellsworth in njegov spremljevalec drugič poletela nad pokrajino, sta odkrila nepričakovane reči. Videla sta sredi ledu čudovite doline z zelenimi tratami, kjer so cvetele cvetice in trava je bujno rasla. Nekaj sto metrov dalje pa je bil spet sam led. Nemara izvirajo tam topli vreli.

Ellsworth je preletel v zadnjih dneh več tisoč kilometrov južne polarne dežele in vse fotografiral. Slednjič je vrgel ameriško zastavo na tla in je zavzel 100.000 kvadratnih kilometrov novega sveta za Zedinjene države.

Ellsworth je prepričan, da so ondi pod ledom podzemski zakladi. Znano je, da mnogo znanstvenikov misli, da je na južnem tečaju pod ledenimi plastmi dosti petrolejskih ležišč.

Vlak se je zrušil v besneče valove

V Argentini so zaradi silnih ploh reke zadne dni vse narasle, najhuje pa reka Colorado. Ko so se nasipi in jezovi podrli, se je voda razlila po bližnem ozemlju. Pridrvela je tako hitro, da je z avtomobilskih cest odnašala avtomobile. Število mrtvih še ni bilo moči dognati, kakor sploh še ni mogoče dobiti kakih natančnejših podatkov o vsem neizmernem obsegu povodnji. Reševalna dela so skoraj nemogoča.

Valovi reke Colorado so gnali s seboj velikanske množine stavbnega lesa in ostanke porušeni poslopj. Vsemu temu navalu ni bil kos steber velikega železniškega mostu čez reko, zato se je podrł. Kake pol ure nato pa je prihrumel vlak. Pet vagonov z ljudmi je treščilo v divje valove.

Iz vode so zadoneli obupni klici na pomoč. Reševanje je bilo težavno. Posebno so se izkazali gasilci, ki so spustili čez reko raztegnjeno gasilsko lestev. Tako so imeli ponesrečenci, ki so znali po večini plavati, vsaj nekaj česar so se oprijemali. Prav tako so si pomagali z njo potapljači, ki so se spet in spet spuščali na dno in prinašali mrtvece iz reke. Vlak, ki se je ponesrečil, je vozil po večini železniške uradnike. Valovi reke so bili že odnesli mnogo plavačev s seboj, ker

ti niso mogli zaradi razburkane vode priti k obrežju. Kazalo je že, da teh ne bo moči rešiti. Slednjič se je pa le posrečilo spustiti gasilski čoln po reki navzdol, da je mogel rešiti vsaj 30 ljudi, ki so se borili z valovi. Pri tej nesreči je 24 oseb utonilo v reki.

Poslednje vesti poročajo, da je 10.000 glav živine poginilo v deročih valovih. Na tisoče ljudi se je rešilo s tem, da so splezali na drevesa.

× **Mađarska duhovščina ne sme zlorabljati prižnice.** Budimpeštanski škof je izdal okrožnico na vso podrejeno duhovščino, v kateri naglašja, da sme duhovščina uporabljati prižnico samo za oznanjevanje evangelija, ne pa za politične razprave. Reševanje židovskega in drugih vprašanj je zadeva vlade in politikov, ne pa duhovščine.

× **Ljudsko štetje v Rusiji.** Te dni se je pričelo v Rusiji ljudsko štetje, ki ga bo izvršilo 400.000 za to postavljenih komisarjev. Zadnje ljudsko štetje je bilo v Rusiji 6. januarja l. 1937. Izid tega štetja pa niso bili nikoli objavljeni, ker so bili aretirani in usmrčeni člani glavnega popisnega odbora, češ da so ponaredili podatke. Po zadnjih objavljenih podatkih iz leta 1926 je štel Rusija vsega skupaj 147 milijonov prebivalcev. Zdaj ra-

čunajo, da jih bodo našeli okoli 180 milijonov. V oddaljenih pokrajinah Rusije so začeli ljudsko štetje že 1. t. m., da bo pravčasno končano.

× **Kresovi nadomeščajo brzojav.** V Barceloni so poklicali vse za orožje sposobne moške v vojake. V sleherni katalonsko vas, ki je v rokah republikancev, je moral priti ta klic. Toda brzojavne zveze so skoraj povsod razdrte in republikanci so se poslužili starodavnega brzojavanja: sporočili so ta poziv s kresovi na višinah. Tako je republikanska vojska uvedla redno brzojavljanje s kresovi, ki ne deluje skoro nič počasneje od brzojava.

× **Ni vedel, da je oženjen.** Te dni je imelo sodišče v Lyonu v Franciji opraviti s čudno zgodbo poštenega državljan Avgusta Mariaccie. Julija lani je ta mož nenadno dobil od svoje banke obvestilo, da se je njegov v banki naloženi denar zelo skrčil. Ko je banki sporočil, da ni še ničesar dvignil, so mu odgovorili, da so denar izplačali njegovi ženi. »Pa saj vendar nisem oženjen«, je dejal mož. »Oprostite«, je rekel uradnik, »vaša žena nam je prinesla vse potrebne listine, tako da je bila upravičena dvigniti denar.« Preiskava je dognala, da je bila ta žena neka 42 letna ženska iz Marseillea, ki se je bila poročila z enim izmed svojih prijateljev na ime Mariaccia. Sleparka je predložil vse Mariaccijeve listine in se je tudi podpisal na poročni list. Tako je bil Mariaccia brez svoje vednosti poročen in sleparka je tako dvigala v banki Mariaccijev denar, dokler ni prišlo sleparstvo na dan.

× **Trije otroci so zmrznili v zaboju.** V bližini Braile na Rumunskem so našli v nekem zaboju trupla treh zmrzlih otrok. Poizvedbe so dognale, da gre za otroke dninarja Rada Pantelimonu. Pred nekoliko dnevi so bili izginili zdoma. Pantelimon sam je bil svojo družino pred nekoliko meseci zapustil in se preselil v neznan kraj. Žena je ostala s tremi nedoraslimi otroki v največji bedi. Namesto da bi jih oddala v kakšno sirotišnico, jih je zaprla v zabojo, kjer so ponoči zmrznili. Mater so prijeli, a ker je kazala znake blaznosti, so je oddali v norišnico.

× **Bodoči človek bo brez brade.** Vsak Američan ima zelo močno razvito spodnjo čeljust, močno brado. Toda ta brada je zdaj v nevarnosti, da se bo v bodočih pokolenjih vedno bolj izgubljala. Tako vsaj prerokuje dr. Leman Waugh na kolumbijskem vseučilišču. On trdi, da bo brada postajala vedno manjša in da bo naposled sploh izginila, če sedanja hrana Američanov ne bo zamenjana za tako, ki jo bo treba temeljito mleti z zobmi, torej krepko grizti. Močna brada se da ohraniti samo z grizenjem trde hrane. Naše pomehkušeno pokolenje pa ne zna več tako grizti, kakor so znali stari ljudje ali kakor znajo plemena, ki jih še ni tako pomehkušila civilizacija. To je dr. Waugh tudi dokazal, ko je priredil tekmo v grizenju med Eskimi in najboljšimi ameriški nogometniki. Eskimi so z lahkoto zmagali. Vsak je razgrizel povprečno 298 funtov trdih reči, dočim so prišli Američani komaj na 126 funtov. Dr. Waugh pravi, da je mehka hrana najhujši sovražnik naših čeljusti.

× **Uživajte mnogo jabolk!** O koristih jabolk smo že mnogo pisali. V naslednjem prinašamo še nekaj ugotovitev. Uživanje jabolk je v vsa kem pogledu priporočljivo. Jabolka imajo mnogo fosforne kisline, ki ima jako dobrodejen vpliv na možgane. Kadar se ljudje po duševnem delu čutijo utrujena, naj obude svoje moči s tem, da pojedjo nekaj jabolk. Osveževanje z raznimi strupi ima res trenuten uspeh, a v poznejšem času rodi slabe posledice. Kislina, ki je v jabolku, ščiti vrat pred prehlajenjem in različni okuženji. Dobro je tudi, da v primeru, če si zvečer ne umijemo zob, pojedemo dve ali tri jabolka, ker nam očistijo zobe in razkužijo ustno duplino. Tudi onim, ki trpe zaradi nespečnosti, lahko jabolka le najtopleje priporočamo. Pojej vsak večer pred spanjem dve jabolki in spanje bo postalo mirno in trdno. Predvsem pa je uživanje jabolk koristno želodcu in vsem bavnim organom. Jabolka preprečujejo tvorbo želodčnih kamnov in skrbje za dobro prebavo. Fosfor, ki je v jabolkih, služi živcem v hrano.

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

Osemnajsto poglavje

SNUBAČ

Tisto noč Zora spet ni zatisnila očesa. Vse to, kar je podnevi doživela, ji je šlo tako do srca, da je trpela kakor še nikdar, kar je zvedela, da Branka ni več med živimi. Vse se ji je vrtele pred očmi: izlet, Kregarjevo pismo, odgovor nanj, prizor med Vero in Vinkom... Nemirno se je premetavala po postelji in poslušala zavijanje vetra, ki je prihajal od juga in prinašal sneg. In kadar je veter za trenutek pojenjal, je čula enakomerno dihanje Vere. Bolest ji je stisnila srce, kadar je pomislila, kako je Vera zdaj srečna, in nekajkrat se ji je zazdelo, da čuje, kako kliče v sanjah svojega dragega. Ne, ni ji zavidala — a zakaj ona ne bi smela biti srečna?

Proti jutru je šele zatisnila oči v nemiren sen. In kakor v blodni viziji je zagledala pred sabo Kregarjev od strasti spačeni obraz. Potem pa se je nenadoma ta obraz izgubil v megli, ostale so samo še roke, ki so se poželjivo iztezale po njej, da je v sanjah vsa v strahu planila pokoncu. Zbudila se je. Ustnice so ji krčevito drhtele in se trgale, toda ni bilo solz, ki bi se vanje sprostita njena bol.

Potem je spet zaspala. In zdaj, kakor bi se sami usodi zasmilila, so se ji prikazale lepe sanje. Zdelo se ji je, da vidi pred seboj Brankov obraz, nežen in mil, tako dober, kakor je znal biti samo on, in od nekod daleč je prihajal njegov glas:

»Zora, saj bo konec vsega. Potem...«

Takrat je njegov obraz izginil, nenadoma kakor je bil prišel. V sanjah je iztegnila roko za njim in kriknila...

Zagledala se je v postelji. Skozi okno je silil v sobo dan. Veter je že pojenjal in izpod neba so se vsipale goste bele snežinke in pregrinjale prirodo — kakor bi hotele s prtom pokriti vse, kar je že bilo.

Dva dni nato se je pripeljal Kregar. Prišel je s popoldanskim vlakom. Vera in Zora sta imeli z njim kratek pogovor. Zora se je vdala v neizprosno usodo: s težkim srcem je pristala, da postane njegova žena, in mu rekla, naj stopi do očeta in ga prosi za njeno roko. Sama se vrne drugi dan domov.

Stotnik je seveda z največjim veseljem obljubil, da že jutri obišče notarja. Kar verjeti ni mogel, da se Zora več ne upira.

Z večernim vlakom se je odpeljal. Drugo jutro navsezgodaj je bil že pri Zorinem očetu, ki je bil nemalo presenečen, ko je čul njegovo prošnjo. Že dolgo se mu je zdelo, da Zora ni taka kakor je bila prej. Rekel si je, da nemara misli na poročnika Slavca — ne, Kregar mu niti na misel ni prišel. Še bolj pa ga je osupilo, ko mu je Kregar povedal, da je Zora pristala na to, da postane njegova žena. »Naj vrag razume ženske,« si je dejal. »Nu, če je njej prav, pa naj bo še meni; saj Kregar ni slaba partija!« Preveč je ljubil svojo Zoro, da bi se njeni želji ustavljal.

Tako sta določila dan poroke. Zvečer se je Kregar odpeljal v Ljubljano in potem dalje na Dunaj. Tam je upal s svojimi dobrimi zvezami doseči, da ga odpuste iz vojske.

Isti dan se je Zora vrnila domov. Spremljala jo je Vera, da ji ostane ob strani v teh težkih urah, da ji pomaga utreti pot v negotovo bodočnost, ki je ležala pred njo kakor molčeča sfiga.

Dnevi so minevali — preden se je Zora zavedla, je prišel dan poroke. S strahom ga je čakala, in zdaj je bil tu, da zapečati njeno usodo.

Ze zgodaj zjutraj je v notarjevi hiši vse oživel. S prvim vlakom je bil prišel Kregar z dvema prijateljem. Notar in notarka sta jih sprejela v okusno okrašenem salonu. Mlada nevesta je bila še zmeraj v svoji sobi. Vera, ki si je za ta dan izgovorila dopust, da ji bo za družico, je prišla že prejšnji večer.

Kregar je bil zelo zadovoljen, ko se je vrnil z Dunaja. Namera, da se vsaj začasno reši vojaščine, se mu je posrečila, in zdaj je bil prost. Vendar pa je še zmeraj nosil uniformo, ker se mu je zdelo, da se mu dosti bolje poda kakor navadna obleka.

V kuhinji so pekli in cvrli, da so se po vsej hiši širile prijetne vonjave. Ceprav je bila takrat trda za živila, je moralo nekaj kokoši dati svoje dragoceno življenje, da se spodobno proslavi tak dogodek.

Ob osmih se je Kregar odpeljal v trg k župniku, da se dogovori zastran poroke. O pol desetih se je vrnil, toda Zora še ni prišla iz spalnice.

Ko je stopil v salon, so ga gostje veselo pozdravljali. On pa komaj da se je zanje zmešnil. Sklonil se je k notarki in jo tiho vprašal po Zori. Ko mu je povedala, da je še ni, se je obrnil in krenil po stopnicah v prvo nad stropje. Potrkal je.

Vera je odklenila. Sredi sobe je stala Zora, obličena v lepo svileni obleko. Njena lica so bila tako bleda, kakor bi bila izklesana iz marmorja.

Ko je zagledala stotnika, je naglo pobesila oči in si zakrila obraz z robcem. Sama sebi se je zdela kakor jagnje, ki ga ženejo v klavnico.

»Pripravljena sem,« je šepnila komaj slišno.

Potem je krčevito stisnila Veri roko in odšla po stopnicah v salon. Kregar jo je odvedel na voz, ki je čakal pred hišo. Kočijaž je počil z bičem in konja sta potegnila.

Cerkev je bila polna trščanov, največ pa je bilo seveda žensk. Ko se je župnik obrnil h Kregarju in ga vprašal, ali hoče vzeti Zoro Slavčevu za svojo družico, je odjeknil po cerkvi »Da!« Ko pa se je obrnil k nevesti, je sklonila glavo in pritrčila tako tiho, da so slišali samo tisti, ki so stali čisto blizu.

DRUGI DEL

Izkušnjavka

Prvo poglavje

KARAVANA V MRAKU

Kakor velika črna kača se je po brezmejni s snegom pokriti stepi vila proti vzhodu dolga vrsta konjenikov. Bili so sami močni, širokopleči možje, zaviti v debele kožuhe in s kosmatimi kučmami na glavi, da so se izpod njih komaj videli obrasli obrazi. Priganjali so konje, časih se je temu ali onemu utrjala kletvica in udaril je z bičem po živali, da je poskočila in nekaj časa tekla s podvojeno hitrostjo, dokler ni spet začela pešati. Zdaj so ženketali kraguljčki trojk, ki so le s težavo dohajale čete.

Spredej sta jezdila dva moža na belih konjih. Iz daljave sta bila kakor dva pešca. V snegu njunih belih konj skoraj ni bilo videti.

Očividno sta zapovedovala četi. Kakor da nista opazila, kako sta daleč pred njo, sta hitela naprej in se živahno pogovarjala.

To samotno karavano že poznamo. Bili so kozaki, ki so takrat premagali Brankovo in stotnikovo četo. Mož, ki sta jezdila pred ostalimi, pa sta bila poveljnik in njegov sin.

Mlademu možu se je z lica bralo, da ga nekaj skrbi, toda očetu tega ni hotel povedati. Šele čez dolgo se je nagnil k njemu in mu dejal:

»Oče, na vsak način moramo danes priti v kako vas, kjer ostanemo vsaj nekaj dni. Konji so izmučeni in ne vzdrže več noč in dan jezdec na sebi. Pa tudi vojaki... Odpočiti se moramo in si nabrati novih moči. Še en dan tako napore ježe, pa ne vem kaj bo, če nas nenadoma kdo napade...«

»Kdo nas bo napadel v tej samoti? Saj vidiš, da ni žive duše nikjer. Sicer pa mora biti tu nekje vas. Tako se mi vsaj dozdeva. Pred leti bi bil to še dobro vedel. Zdaj pa... človek se postara in spomin ga zapusti.«

Premolknil je. Šele čez dolgo se je spet oglasil:

»Kje so že leta, ko sem skoraj vsak teden jezdil tu okoli. To je bilo takrat, ko sem bil v carjevi vojski. Potem je prišlo tisto z dvo-bojem in Sibirija, pregnanstvo, trpljenje... Toda zdaj se je vrnil čas, ko se je vse obrnilo in smo mi, ki smo prej trpeli pod bičem... postali sami bič za one, ki so nas mučili.«

Divji ogenj je vzplamtel v njegovih očeh. »Samo zato me vidiš na čelu maščevalcev,« je tiše dodal čez nekaj časa...

Ko je jel že padati mrak na zemljo, se je izza nizkega holma, ki je nenadoma zrasel kakor iz tal, prikazala četa, ki jo je bil poveljnik poslal naprej. Malo nato je prijezdil Suhov in povedal, da je za holmom majhna vas, nad njo pa velika graščina.

»Sem si mislil, da mora biti tu nekje,« je rekel starec sam pri sebi in vzpodbodel konja. Potem je velel Suhovu, naj se kozaki podvizajo. Kmalu so se zbrali okrog njega.

Dosti manj jih je bilo takrat, ko so se bojevali še na meji. Veliko jih je tam padlo, več sto pa se jih je moralo pridružiti drugi četi, ki je prav tako prodirala proti osrčju Rusije, a po bolj nevarnih krajih. Vseh vojakov je utegnilo biti komaj dve sto. Nekaj pa jih je bilo še na trojkah, ki so četi sledile, kjer so pazili na ranience.

Ko so bili vsi zbrani, jim je poveljnik povedal, da se morajo polastiti gradu nad vasjo, če hočejo imeti nekaj dni počitka. Mlad častnik se je takoj smelo oglasil:

»Preden bo noč, bo grad naš.«

»Da bi le bil,« se je poveljnik nasmehnil, sin pa je stopil k častniku in ga potrepljal po rami.

»Morda niti tako težko ne bo. Paziti bo treba samo, da ne bo cena zanj previsoka. Malo nas je!«

»Prav si rekel, sin,« je prikimal starec. »Malo nas je in vsako življenje je dragoceno. Težke naloge nas še čakajo.«

Ko so se tako pogovarjali, kako bi grad najlažje dobili v roke, je zdajci pridiral mlad kozak. Zategnil je konju uzdo, da se je vzpel na zadnje noge, in zaklical poveljniku:

»Grad je prazen! Preiskal sem ga.«

»Res?« se je starec začudil. »In te niso dobili?«

»Kdo? Saj ni nikogar tam razen nekaj žensk.«

»Potem naprej!« je vzkliknil sin in vzpodbodel konja. Kmalu nato so zagledali pred sabo mogočne obrise gradu.

Majhna četa je šla naprej in grad zasedla, ostali pa so počakali še na vozove, ki so počasi škripali za njimi. Poveljnikov sin je v diru odjezdil k zadnjemu vozu in odgrnil zavese.

»Kako je z ranjencem?« je vprašal.

»Še zmeraj brez zavesti,« je odgovoril neki glas iz voza.

V tem je voz obstal pred grajskimi vrati. Voznik je skočil na tla, da pomaga ranienca odnesti v grad. Stopil je s svetiljko v roki k poveljnikovemu sinu in posvetil na ležišče. Medli žarek svetiljke je pokazal blede, izmučeno lice moža, ki je ležal na trdi slamnjači. Čezenj pa se je sklanjal njegov spremljevalec. Ko je zagledal ranjenčev obraz, ga je za trenutek komaj vidno pretreslo, potem pa je šepnil sam pri sebi.

»Boljša se.«

Ranjeneč je bil Branko, njegov spremljevalec pa Janez — — —

Drugo poglavje

MED ŽIVLJENJEM IN SMRTJO

Mladi kozak je govoril resnico. Prebivalci so grad zapustili, ker so izvedeli, da se bliža četa rdečih, in ostalo je samo nekaj služinčadi, ki ni hotela iti z njimi. Naj so kozaki še tako stikali po gradu, nikjer niso videli nobenega možkega. Še hlapci so se raztepli na vse strani.

Stanovalcem se je moralo zelo muditi, ker so odnesli s seboj samo najpotrebnejše. Pohištvo je bilo nedotaknjeno in v hlevih so manjkali samo konji, ki so jih gospodarji potrebovali za beg.

Dalje prihodnjic.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Ocvrte žemlje nadevane z možgani. Telecje možgane očisti vseh kožic in jih drobno seseklaj. V kozici razbela malo masti in na njej prepraži malo drobno zrezane čebule. Nato dodaj še možgane in jih prepraži. Potem ddoaj k možganom še dve stepeni jajci, osoli, malo popopraj in pusti, da se vse zgosti in jajca prepečejo. Med tem ko se možgani dušijo, zreži na rezine pet en dan starih žemelj. V loncu stepi pol litra mleka in dve jajci. Vsak kos žemlje pomoči v mleku, nato povaljaj v drobtinah in na vroči masti ocvri. Ko imaš vse rezine ocvrte in so možgani gotovi, pomaži kos ocvrte rezine z možgani in z drugo rezino pokrij. Tako nadevaj vse rezine in daj s poljubno prikuho ali solato na mizo.

Svinjina z ohrovtom. 40 dek svinjskega mesa zreži na drobne in tenke koščke, 40 dek ohrovt zreži na drobne rezance, 20 dek čebule drobno seseklaj in sedem krompirjev olup. ter zreži na tenke plošče. Zdaj vzemi primerno kozo ali lonc in naloži na dno malo ohrovt, na ohrovt položi koščke mesa, po mesu potresi malo čebule in po čebuli krompir. Osoli in malo popopraj. Zatem naloži spet ohrovt, meso, čebulo in krompir tako, da vse porabiš. Na vrhu in spodaj naj bo zmeškom ohrovt. Zdaj prilij toliko vode, da je vse pod vodo. Na vrh daj žlico raztopljenega masti, če ni meso preveč mastno, sicer ni treba masti. Lonc pokrij in pristavi. Vre naj počasi približno poldrugo do dve uri. Daš kot samostojno jed na mizo.

Ohrovt z govejim mesom (za štiri osebe). V kozi razbela pet dek masti. Na mast stresi 60 dek na majhne in tenke koščke narezanega govejega mesa. Mast mora biti dobro razbeljena, da se meso hitro zapeče in da se ne začne dušiti. Ko se je meso opeklo, ga osoli, popopraj, dodaj ščep majarona, strok stlačenega česna in eno drobno zrezano čebulo. Premešaj in dodaj glavno na rezance narezanega ohrovt in pet oluženih in na plošče narezanih krompirjev. Premešaj in prilij toliko vode, da je vse lepo pod vodo. Zatem naj vse skupaj počasi vre (poldrugo uro), da se zmeha. Daš kot samostojno jed na mizo.

Svinjski zrezki v gorčični omaki. Za vsako osebo vzameš po en zrezek, težak 12 do 15 dkg. Zrezke potolci, osoli in povaljaj v moki. V kozi razbela malo masti in zrezke hitro opecij po obeh platch. Opečene zloži na topel krožnik in pokrite postavi na toplo. Na ostalo mast pa stresi dve žlici drobno sesekljane čebule. Ko čebula malo zarumeni, potresi po čebuli dobro žlico moka, in ko tudi moka porumeni, zalij z malo vode ali juhe. Ko prevre, po okusu še osoli in dodaj žlico gorčice. Ko spet prevre, zloži noter opečene zrezke in naj se počasi dušijo do mehkega. Če se je sok preveč zgostil, ga še malo zalij. Sok mora biti srednje gostljat. Zraven daš dušen riž, valjance, makarone in slično.

Praktični nasveti

Komur rade pokajo pozimi roke, si jih mora mazati s temle mazilom: V stekleničico za trideset gramov denemo dvajset gramov glicerina, tri zrnca hipermangana in sok ene limone. To tekočino pustimo en dan stati; pri tem pa večkrat stekleničico potresemo, da se vse skupaj dobro premeša in hipermangan raztopi. Preden si namažemo roke s to tekočino, jih moramo poprej temeljito umiti v topli vodi in z milom; potem jih samo napol obrišemo in namažemo s tem mazilom. Najboljše je, če to napravimo zvečer in oblečemo še kake stare rokavice, da mazila ne obrišemo v ruho.

Velika redilnost rastlinskega olja. Rastlinsko olje ni nič manj redilno kakor živalska mast, ima pa še svoje posebne prednosti. Med tem ko pospešuje večina živalskih maščob v želodcu nastajanje kisline, rastlinska olja pomirjajo žleze, ki izločujejo kislino v želodcu. To velja seveda le za najboljša rastlinska

olja. Ljudje, ki trpijo zaradi kisline, naj si torej svoje solate in vse druge jedi dajajo pripravljati s precejšno količino olja. Pri tem naj si zapomnijo še to, da toplo pečeno meso dosti bolj blaži kislino kakor mrzlo.

Krpe za brisanje parketov ali pobarvanega poda operi, da bodo čiste, nato jih deni v tole mešanico: 40 dek vode in 20 dek glicerina zmešaj, nato postavi na štedilnik, da se do 40 stopinj segreje. Suhe krpe deni v to mešanico in jih dobro pretlači (tlači jih nekaj minut), nato jih ožmi in deni sušiti. Tako preparirane cunjje vse bolj brišejo prah, ker ostane prah pri brisanju ves na cunjji in je ni treba tako pogosto izprašiti. Tudi cunjje za brisanje pohištva lahko tako prepeš.

Odeje, ki so iz velblodje dlake tkane, a so zamazane, najbolje operesh v milnici, kateri dodaš malo salmiaka. Odejo v milnici bolj tlači kakor mencaj. Potem jih v mlačni vodi (najboljše deževnico) dobro izperi. Izprano odejo zravnaj in tako obesi na vrv sušiti, da bo kolikor mogoče ravno visela. Ko je odeja že skoro suha, jo z rokami dobro premencaj, da se zmeha.

Če kak družinski član zamudi kosilo ali večerjo in moraš z jedjo dalje časa čakati nanj, tedaj zavij lonce ali kože z jedjo v večkratno zložen časopisni papir. Čez pa še s kako debelejšo volneno cunjjo (ki mora biti seveda čista) in postavi na kotel štedilnika na toplo. Tako zavita jed bo ostala tudi dve do tri ure topla. Prav nič se ne bo pokuhala ali pa posušila, ostala pa bo tudi sveža.

Kadar mesiš vlečeno testo za zvitek (štrudelj), tedaj vzemi namesto masti ali sirovega masla rajši olje in se bo testo vse lepše vleкло in se tudi ne bo trgalo, a okus bo isti. Umešeno testo pusti počivati vsaj četrt ure in ga pokrij s segreto kozo ali skledo. Testo nato malo razvaljaj, ga pomaži z raztopljeno mastjo ali sirovim maslom in šele nato ga prični vleči.

Kozarce vtikati drug v drugega je zelo slabo, ker se radi sprimejo. Ako se ti to pripeti, tedaj jih nikar s silo ne loči, ker lahko pri tem enega ali drugega zdrobiš. Naredi tako, da napolniš znotranji kozarec z mrzlo vodo, zunanjšega pa vtakni v toplo vodo. Pri tem se bo zunanji kozarec raztegnil in spustil notranjega.

Pranje volnenih nogavic. Če volnene nogavice pogosto peremo, postanejo trde. Temu se izognemo na ta način, da nogavice najprej operemo z milom, in jih v čisti vodi izperemo. Nato jih denemo v mlačno vodo, v kateri smo raztopili vinski kamen (na en liter vode pet žlic vinskega kamna) ter jih preperemo, otmisemo in denemo sušiti. Nogavice so, ko se posušijo, spet mehke, volna pa je prožnejša, da tako ne trpi in se ne trga.

Radio Ljubljana

od 29. januarja do 5. februarja

Nedelja, 29. januarja: 8.00: Salonski kvartet. — 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9.45: Verski govor (dr. Ignacij Lenček). — 10.00: Šramel-kvartet »Štirje fantje«. — 11.00: Za oddih (plošče). — 11.30: Koncert operne glasbe (sodelovali bodo: Pavla Lovšetova, koncertna pevka; Robert Primožič, član opere; radijski orkester in dirigent Šijanec). — 13.00: Napovedi, poročila. — 13.20: Harmoniko bo igral Rudolf Piliš, vmes nekaj zborov na ploščah. — 17.00: Kmetijska ura: Gospodarska škoda pri slinavki in parkljevki (dr. Žibert Šimon). — 17.30: Veselo popoldne (Trboveljski pevski jazz-kvartet in plošče). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Klavirski koncert Marte Valjalove. — 20.30: Veseli zvoki (radijski orkester). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos plesne glasbe iz restavracije Emone.

Ponedeljek, 30. januarja: 12.00: Zvoki iz Češke (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Zdravniška ura: Mladeničem in mladencam na pot (dr. Anton Breclj). — 18.20: Smetana: Valenštajnov tabor, suita (plošče).

— 18.40: Umetnostni spomeniki na Štajerskem: Sladka gora (dr. Fran Stele). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Zanimivosti. — 20.00: Sentimentalni in veseli napevi (pel bo Drago Žagar, igral pa radijski orkester). — 21.10: Komorni trio (Ornikova, Šedlbauer in Lipovšek). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Za zabavo in za ples (plošče).

Torek, 31. januarja: 11.00: Šolska ura: Nekateri zanimivosti Beograda (Vinko Rupnik). — 12.00: Sinfonični orkester iz Filadelfije (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Koncert na dveh harmonikah (brata Goloba). — 14.00: Napovedi. — 18.00: Pester spored (radijski orkester). — 18.40: Problem malega naroda (dr. Fran Veber). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Za dobro voljo (plošče). — 20.15: Ivo Šorli: Dve zgodbi o Tolmincih: a) Zgodba o trdovratnosti in trmoglavosti; b) Janez Trpin (izvajali bodo člani narodnega gledališča). — 21.30: Iz Leharjevega bogastva (radijski orkester). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Iz Leharjevega bogastva, nadaljevanje (radijski orkester).

Sreda, 1. februarja: 12.00: Drobiž za drobiž (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Operni napevi (plošče). — 14.00: Napovedi. — 18.00: Mladinska ura: a) Z Nansenom na smučeh skozi Grenland (dr. Valter Bohinec); b) Ročna dela: Tička v kletki in druge čarovnije (Miroslav Zor). — 18.40: Kriza morale in človeka (dr. Stanko Gogala). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Beseda k prazniku (Fran Finžgar). — 20.00: Ljubljanski pevski jazz-kvartet. — 20.45: Schubert: Nedokončana simfonija v h-molu (plošče). — 21.15: Harmoniko bo igral Milan Stante. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos plesne glasbe iz restavracije Emone.

Četrtek, 2. februarja: 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Vesel pozdrav (plošče). — 9.45: Verski govor (dr. Vilko Fajdiga). — 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 11.00: Reproduciran koncert na vurliških orglah. — 11.30: Orkestralni in pevski koncert (Mila Kogejeva in radijski orkester). — 13.00: Napovedi. — 13.20: Vesele narodne pesmi ob spremljavi harmonike (Vekoslav Janko in Avgust Stanko). — 14.00: Jaselcam v slovo (dvospevi učenk meščanske šole v Zg. Šiški; vodila bo Vida Rudolfova, pri klavirju bo Kunaverjeva). — 17.00: Kmetijska ura: Za naše živinorejce (inž. Oton Muck). — 17.30: Vesel domači koncert (pel bo radijski komorni zbor in igral radijski orkester; dirigent Šijanec). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Koncert godbe »Sloge«. — 21.15: Umetni in narodni napevi (plošče). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Vsakemu nekaj (bo igral radijski orkester).

Petek, 3. februarja: 11.00: Šolska ura: Februar doma in v prirodi, dialog (vodil bo Miroslav Zor). 12.00: Iz naših dolin in planin (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Ženska ura: Spol in usoda (Angela Vodetova). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Kotiček SPD. — 20.00: Rezervirano za prenos. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 4. februarja: 12.00: Plošča za ploščo z veliko gre vnemo. — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Plošča za ploščo z veliko gre vnemo. — 14.00: Napovedi. — 17.00: Otroška ura: a) Selma Lagerlöf: Kako je Niels Holgersen popotoval z divjimi gosmi (povest v nadaljevanjih); b) Gašperček. — 17.50: Pregled sporeda. — 18.00: Za delopust (bo igral radijski orkester). — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Beseda k prazniku (Fran Finžgar). — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Bučar: »Smuk-smuk«, veseloigra z godbo in petjem (sodelovali bodo člani radijske igralske družine in radijski orkester). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Za dober konec tedna (radijski orkester).

Za smeh in kratek čas

IZDAL SE JE

Zdravnik: »Najprej eno vprašanje: Kaj pa pijete?«

Bolnik: »Kako ste prijazni, gospod doktor! Najrajši bi frakeljček brinjeveka!«

PRI ZDRAVNIKU

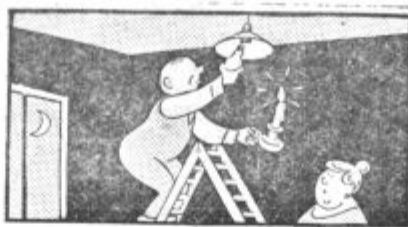
»Kako pa spite?« vpraša zdravnik bolnika.
»Takole,« odgovori bolnik, zatisne oči, nagne glavo in jo nasloni na roke.

SREČNA NEVESTA

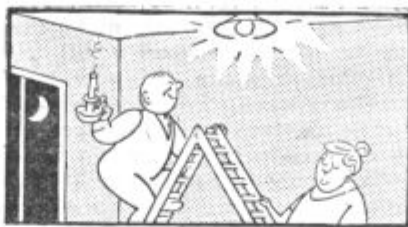

Kako pozdravi cirkuški umetnik svojo izvoljenko, kadar pride k njej na obisk...

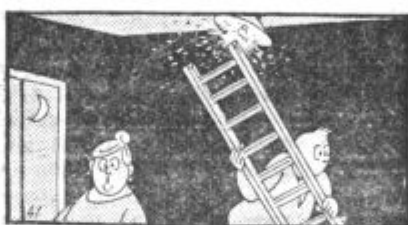
Gašper, Jera in nova žarnica

Stara žarnica je dogorela, novo kupit Jera je hitela. Gašper že v napravo jo vrti, skrbno Jera lestev mu drži.

Glej ju le, kako se zdaj smejita, ko je luč po sobici razlita. Vse prijazno zdaj se jima zdi. Gašper z lestve brž na tla hiti.

Pa popade lestev, proč jo vleče, zdajci nekaj močno zažvenkeče: z lestvo žarnico je mož razbil, spet se mrak je v sobo naselil.

DOBER IZGOVOR

O: »Že 25 let starega sina imate, pa se še zmerom ozirate za dekletki.«

P: »Seveda, ker iščem sinu nevesto.«

Svoje žene je prodajal javnim hišam

Pred kazenskim sodiščem v Kairu se je moral te dni zagovarjati Mohamed Faragali s svojo soobtoženko zaradi zločinkega zavajanja mladih deklet. Mohamed Faragali je sin uglednega kairskega veletrgovca, in njegov oče je želel, da bi se njegov sin posvetil državnstvu. Toda navzlic odlični vzgoji je mladi mož kmalu zašel na kriva pota. Vsa svarila njegovega očeta so bila zaman. Ko se je oče naposled naveličal plačevati drage zabave svojega sina, je prekinil z njim vsak stik.

Namesto da bi zdaj postal pameten in si izbral primerno delo, si je Mohamed izmislil nekaj neverjetnega. Zvezal se je z lastnico zloglasnega podjetja in se ji je ponudil, da ji bo za primerno plačilo dovajal mlada dekleta in ženske. Lastnica se je s tem strinjala in Faragali je začel iskati ženske. Prva njegova žrtev je bila šestnajstletna lepa mladenka, ki je bila srečna, da je postala žena odličnega moža. Mohamed se je z njo namreč poročil, da bi jo laže pripravil za svoje nečedno delo.

Dva dni po poroki pa je mladi mož povedel svojo ženo k lastnici zloglasnega podjetja Fardusi Harunovi. Sprva je zahteval zanjo 50 funtov šterlingov, potem pa se je zadovoljil s tretjino te vsote. Ko je mlada žena spoznala, kakšna usoda ji je namenjena, je začela besneti, Mohamed pa jo je prisilil k molku, češ da mu je kot žena dolžna slepo pokorščino in da je vsak odpor zaman.

V nadaljnjih mesecih se je ista nesramna

igra ponavljala. Mohamed je iskal hčere revnih družin kolikor mogoče daleč od Kaira, se z njimi ženil in jih potem prodajal svoji pajdaški. Zrtve so bile sama mlada dekleta v starosti šestnajst do sedemnajstih let. Njihovim staršem se je izdajal snubec za bogatega trgovca. Osleparjena bitja so se morala vdati brez vsake zaščite svoji žalostni usodi.

Na ta način se je Mohamedu v dveh letih posrečilo prodati petnajst deklet. Potem pa ga je doletela usoda. Sedemnajstletna Zeinab je bila bistroumnejša od svojih tovarišic. Faragali ni vedel, da je nje ubožni oče nekoč videl lepše dneve, da je bil imovit in da je bila Zeinab deležna neke boljše vzgoje. Ko jo je zločinski mož spravil v zloglasno hišo, je začela najprej z gladovno stavko. V tem času ni smel nihče v njeno sobo, ker je začela takoj besneti. Po dveh dneh pa je poklicala Farduso Harunovo in je izjavila, da si je premislila. Naj ji pošljejo kakšnega »gosta«. Kmalu potem je res prišel mlad možič. A komaj je sedel, ga je odločna Zeinab s krepikim udarcem pobila na tla, oblekla njegovo obleko in v moški obleki neovirano zapustila hišo. Še isto uro je vso zadevo javila policiji.

Razprava je bila zelo razburljiva. Vse prevarane Faragalijeve žene so bile poklicane k pričevanju in so potrdile vsebino obtožnice. Faragalija so obsodili na 25 let prisilne delavnice, Fardusa Harunova pa se bo pokorila v ječi pet let.

Mali oglasi

OD SRCA DO SRCA

Vam govori časopis »Žena in dom«. Pišite upravi Ljubljana, Dalmatinova 8-D, da Vam pošlje eno številko brezplačno na ogled.

HITITE

po šivalne stroje k »Promet« nasproti križanske cerkve. Novi pogreznjivi od Din 1400.— naprej. Tudi ob nedeljah dopoldne ogled.

LEPE ROMANE

in drugo zabavno čtivo najdete v »DRUŽINSKEM TEDNIKU«, ki izhaja zdaj na 12 straneh velikega formata. Zahtevajte brezplačen izvod od uprave: Ljubljana, Poštni predal 345.

ČEVLJARSKEGA VAJENCA,

poštenega, ki ima veselje do čevljarstva, sprejemem takoj. Naslov v upravi »Domovine«.

NAROČAJTE IZ KUPČIČEVE DREVESNICE IN TRSNICE

na Ptujski gori. Seznam in cenik na razpolago

Nov redilni prašek „Redin“ za prašiče

Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče.

Zadostuje samo en zavitek za enega prašiča ter stane en zavitek din 6, po pošti 12, trije zavitki po pošti din 24.

Mnogo zahvalnih pism. Uspeh Vam je zagotovljen.

PAZITE, pravi »Redin« se dobi samo v zavitkih za napison: »Redin« in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija

KANC, LJUBLJANA, Židovska ulica 1a.

Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija Kanc, Maribor, gospodska ulica 33/II.

Harmonike vseh tip in vrst po tovarniških cenah dobite v domu glasbe R. WARBINEK, Ljubljana, Miklošičeva cesta 4 (pri Franciškanški cerkvi)

NOVOST!

SAMO DIN 49.50

št. 62.300 Anker-ura pravi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okrov s pisмено garancijo

Din 49.50

št. 62.301 ista s osvetljenimi kazalci in številnic

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki vam ga pošlje brezplačno in poštne stroške

H. Suttner

Ljubljana 6
Lastna protokollirana tovarna ur v Švic.